

Linda Krastiņa, Silvija Mickeviča, Sandra Zariņa,
Vineta Vaivade, Liene Valdmane

LATVIEŠU VALODA

1. klase

SKOLOTĀJA GRĀMATA

Methodiskais līdzeklis komplektā ar mācību grāmatu
„Latviešu valoda. 1. klase”

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	3. lpp.
1. Latviešu valodas mācību līdzekļu komplekta vispārīgs raksturojums	4. lpp.
2. Latviešu valodas mācību priekšmeta programma 1. klasei	
2.1. Latviešu valodas mācību priekšmeta mērķi un uzdevumi	11. lpp.
2.2. Latviešu valodas mācību satura plānojums 1. klasei	13. lpp.
3. Latviešu valodas mācību satura apguves plānojums un metodiskais nodrošinājums 1. klasei	23. lpp.
4. Latviešu valodas mācību sasniegumu vērtēšanas sistēma	39. lpp.
Izmantotā literatūra	41. lpp.

IEVADS

Atbilstoši valsts izglītības īstenošanas politikai, turpinot latviešu valodas apguvi skolā, viens no lielākajiem latviešu valodas skolotāja izaicinājumiem ir nodrošināt pēctecību starp pirmsskolu un pamatskolu, lai skolēnam veidotos noturīgas, dziļas zināšanas, kuras viņš ir spējīgs pārnest un izmantot citos mācību priekšmetos un daudzveidīgās ikdienas situācijās.

„Latviešu valoda. 1. klase. Skolotāja grāmata” ir metodiskais līdzeklis latviešu valodas mācību līdzekļu komplektam „Latviešu valoda. 1. klase. Mācību grāmata”, „Latviešu valoda. 1. klase. Darba burtnīca” un „Latviešu valoda. 1. klase. Interaktīvi pašmācības uzdevumi”.

Metodiskā izdevuma **pirmajā daļā** autore pamato mācību līdzekļu komplekta „Latviešu valoda. 1. klase” pedagoģiskās pieejas izvēli un raksturo mācību satura izvēli un tā apguvei paredzēto metodiku.

Otrajā daļā autore piedāvā latviešu valodas apguves programmu 1. klasei. Programmas izveidē autore ir ievērojušas etniski un lingvistiski heterogēnu mācību vidi. Programmā norādīti latviešu valodas mācību priekšmeta mērķi un uzdevumi, sistēmiski norādīts latviešu valodas mācību priekšmeta saturs un sasniedzamie rezultāti atbilstoši valsts pamatizglītības standartam (pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/303768>). Izveidotā programma rada skolotājam iespēju apzināties, kuri standartā noteiktie sasniedzamie rezultāti tiek sasniegti konkrētā mācību satura apguves procesā, tādējādi padarot mācības jēgpilnas un mērķtiecīgas. Gan piedāvātajā latviešu valodas apguves saturā, gan plānotajā sasniedzamajā rezultātā īstenots kompleksums (kompleksā pieeja), proti, mācību saturs un sasniedzamais rezultāts ietver visus četrus valoddarbības veidus (**klausīšanos**, **runāšanu**, **lasīšanu** un **rakstīšanu**), kā arī caurviju prasmes. Izveidotajā latviešu valodas apguves programmā mācību saturs rada arī iespēju apgūt un pilnveidot valodas komunikatīvās funkcijas – nosaukšanas, kontaktveidošanas, informācijas apmaiņas, attieksmju un emociju izteikšanas, instruēšanas, iztēles funkciju u. c., valodas gramatikas pamatjautājumus un tekstveides prasmi.

Trešajā daļā autore piedāvā metodiskos komentārus mācību satura īstenošanai, kā arī metodiskas norādes mācību stundu plānošanai un izmantojamo papildresursu avotus.

Ceturtajā daļā dota ievirze atgriezeniskās saites un vērtēšanas nodrošināšanai latviešu valodas mācību procesā.

Nobeigumā ir izmantotās literatūras saraksts.

Metodiskajam līdzeklim ir ieteikuma raksturs, jo autore apzinās, ka skolotājs vislabāk zina, kādā veidā piedāvātais mācību saturs ir apgūstams konkrētā pedagoģiskā situācijā. Metodiskais līdzeklis „Latviešu valoda. 1. klase. Skolotāja grāmata” veidots tikai tāpēc, lai atbalstītu skolotāju, īpaši jauno skolotāju bez darba pieredzes vai ar ļoti mazu pieredzi, kā arī dalītos pieredzē jau ar pieredzējušiem skolotājiem un pilnveidotu viņu profesionālo darbību, strādājot etniski un lingvistiski heterogēnā vidē.

*Cerībā uz sadarbību un vēlot gūt prieku kopīgā mācību darbībā ar skolēniem,
mācību līdzekļu komplekta autore*

1. LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU LĪDZEKĻU KOMPLEKTA VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

Pamatizglītības satura īstenošanas mērķis ir vispusīgi attīstīts un lietpratīgs skolēns, kurš ir ieinteresēts savā intelektuālajā, sociāli emocionālajā un fiziskajā attīstībā, dzīvo veselīgi un droši, mācās ar prieku un interesi, sociāli atbildīgi līdzdarbojas sabiedrības norisēs un uzņemas iniciatīvu, ir Latvijas patriots (MK noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, 27.11.2018.).

Apgūstot latviešu valodu, svarīgi ir sasniegt tādu līmeni, lai skolēns var adekvāti lietot latviešu valodu noteiktā kontekstā (izglītības, darba, personiskajā vai sabiedriski politiskajā).

Lietpratība jeb kompetence ir kompleksa – tā ietver zināšanas, izpratni, prasmes un ieradumus, kas balstīti vērtībās. Latviešu valodas mācību procesā, līdzīgi kā citos mācību priekšmetos, ir būtiski ikvienam skolotājam neatkarīgi no profesionālās pieredzes plānot un vadīt skolēna mācīšanos, izvirzot skaidrus sasniedzamos rezultātus, izvēloties atbilstošus un daudzveidīgus uzdevumus, sniedzot atbalstošu un attīstošu atgriezenisko saiti un iespēju mācīties iedziļinoties – skaidrot darbību gaitu, domāt par mācīšanos un sasniegto rezultātu; veidot fiziski un emocionāli drošu mācību vidi; regulāri sadarboties ar kolēģiem, kopīgi plānojot mācību satura īstenošanu un sekojot katra skolēna attīstības dinamikai, un veikt nepieciešamos uzlabojumus mācību procesā, ņemot vērā katra skolēna individuālās mācīšanās un attīstības vajadzības (Mācīšanās lietpratībai 2018).

Lai veicinātu sekmīgu pilnveidotā mācību satura un pieejas ieviešanu visās Latvijas izglītības iestādēs, grozījumi Izglītības likumā (pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/336247-grozijumi-izglitibas-likuma>; 29.09.2022.) vispārējās izglītības pirmsskolas un pamatizglītības pakāpē paredz īstenot secīgu pāreju uz mācībām valsts valodā.

Kopš 2023. gada 1. septembra mācības valsts valodā notiek arī 1., 4., 7. klasē skolās, kuras līdz šim īstenoja mazākumtautību izglītības programmas. Tas nozīmē vairākas izmaiņas latviešu valodas kā mācību priekšmeta satura izvēlē un tā metodiskajā nodrošinājumā, strādājot ar skolēniem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda.

Iepriekš minētie grozījumi paredz arī to, ka skolēniem ir tiesības saņemt individualizētu un personalizētu atbalstu valsts valodas prasmes apguvei, ja tas būs nepieciešams.

Valodu jomas mācību priekšmetos skolēns apgūst visas valoddarbības prasmes (klausītiesprasmi, runātprasmi, lasītprasmi, rakstītprasmi), veido izpratni par valodas lomu saziņā, apgūst valodas struktūru, izpratni par tekstu un tekstveidi. Atbilstoši šiem mērķiem veidoti skolēnam plānotie sasniedzamie rezultāti latviešu valodas apguves procesā. Mācību saturā ietvertas lielās idejas šādās trīs satura vienībās: 1) saziņa kontekstā; 2) teksts un tekstveide; 3) valodas struktūra. Šāda valodas apguves plānošana atspoguļo mūsdienu valodniecības nozarē pastāvošo izpratni par jēdzienu *valoda*. Tā ir gan sistēma, ko raksturo tās iekšējā struktūra, gan tās daudzveidīgais lietojums (valoda kā darbība).

„Latviešu valoda. 1. klase. Mācību grāmata”, „Latviešu valoda. 1. klase. Darba burtnīca” un „Latviešu valoda. 1. klase. Interaktīvi pašmācības uzdevumi” ir **komunikatīvi un funkcionāli orientēts** mācību līdzekļu komplekts, kurā tiek īstenoti komunikatīvās pieejas pamatprincipi:

- uz darbību orientēta pieeja,
- valoddarbības prasmju apguve vienotībā,
- dažādu kompetenču (kompetences veidu) attīstīšana,
- komunikatīvās gramatikas apguve,
- autentiska un mērķtiecīga saziņa,
- runas situācijas un runas likumību izpratne,
- daudzveidīgu saziņas veidu izmantošana,
- valodas jaunatklāsmes un jaunrade,
- aktīva sadarbība, risinot noteiktus saziņas uzdevumus (*Šalme 2011; Martena, Laiveniece, Šalme 2021*)

Latviešu valodas mācību saturs balstās arī vairākos vispārdidaktiskos un lingvodidaktiskos nosacījumos:

- mērķi, uzdevumi un sasniedzamais rezultāts vērsts uz valodas, komunikatīvās, sociokultūras un mācību kompetenču pilnveidi to savstarpējā mijiedarbībā,
- saturā īstenota tematiskā pieeja, kas nodrošina iespēju izmantot latviešu valodu kā domāšanas, saziņas un pasaules izziņas līdzekli daudzveidīgās saziņas un mācību situācijās,
- valodas likumības pakārtotas saziņas prasmju apguvei,
- paredzamais rezultāts aptver visus četrus valoddarbības veidus – klausīšanos, runāšanu, lasīšanu un rakstīšanu,
- nodrošināta starppriekšmetu saikne ar dzimto valodu, dabaszinībām, vizuālo mākslu, sociālajām zinībām,
- ir iespējas patstāvīgai un radošai skolēnu darbībai (*Anspoka, Tūbele 2015*).

Lai veicinātu iepriekš minēto prasmju pilnveidi, mācību līdzekļu komplektā mācību satura sakārtojuma pamatā ir **tematiskā pieeja**. Izvēlēti tādi temati, kas, autoruprāt, sekmē domu apmaiņu un vēlēšanos paust viedokli un emocijas. Ar tematu saistītās saziņas situācijas balstās ne tikai skolēnu iepriekšējā pieredzē un valodas zināšanās, bet prasa no skolēna arī radošu attieksmi pret valodu, paplašina esošo pieredzi par apkārtējo pasauli un pilnveido valodas prasmes, sekmējot arī daudzveidīgu valodas mācīšanās paņēmienu izmantošanu. Piedāvāto tematu ietvaros skolēns apgūst atbilstošu leksiku un gramatikas likumsakarības, lai spētu tās izmantot teikumos un tekstā.

Tā kā latviešu valodas mācību satura **lingvistiskā un didaktiskā vienība ir teksts**, tas ir līdzeklis, kurā tiek uzkrāta un tālāk nodota informācija, idejas, pieredze vai viedokļi. Mācību līdzekļos tiek piedāvāti dažāda žanra un stila teksti. Dažādu tekstu lasīšana un satura analīze ir skolēna domāšanas, zināšanu un pasaules izpratnes pamats. Mūsdienās par tekstiem nav uzskatāmi tikai tradicionālie iespīestie teksti, tie ir arī elektroniskajā vidē sastopamie teksti, turklāt kā rakstveidā, tā arī mutvārdos. Teksti var būt atšķirīgi arī struktūras jeb formāta ziņā. Tie var būt izteikti ar vārdiem teikumos un rindkopās (nepārtraukti teksti), piemēram, stāsts,

paziņojums, vēstule, raksts u. c. Šādi teksti mijas ar grafikiem, tabulām, diagrammām, kartēm u. tml. (jaukta formāta teksti). Mācību līdzekļos piedāvāti arī multimodālie teksti, kuros izmantoti gan verbālie, gan vizuālie līdzekļi. Tas palīdzēs skolēnam apzināties mutvārdu, rakstveida, multimodālo un digitālo tekstu specifiku, lielu nozīmi pievēršot arī informācijas pasniegšanas veidam sociālajos medijos. Mācību saturā paredzēts attīstīt citām mācību jomām nozīmīgus tekstpratības aspektus – prasmi iespējami precīzi saprast teksta galveno domu, nolūku, emocionālo noskaņu un uztvert valodas līdzekļu lietojumu (Martena, Laiveniece, Šalme 2021).

Mācību līdzekļu komplektā izvēlētie teksti ir

- aktīvas domu apmaiņas ierosinātāji,
- gramatisko likumību „ilustrācijas”,
- informatīvs materiāls, kuru apkopo, strukturē, izceļ galveno u. tml.,
- literāri teksti, kurus skolēns mācās interpretēt: atrast galvenos varoņus, noteikt norises laiku un vietu, uztvert galveno domu, raksturot savas izjūtas u. tml.,
- folkloras teksti, kuri galvenokārt attīsta sociokultūras kompetenci un ļauj iepazīt latviešu tautas kultūras vērtības.

Tā kā tekstu izmantošanas funkcijas ir ļoti daudzveidīgas, atšķiras arī tekstu grūtības pakāpe, izmantotā leksika un gramatiskās konstrukcijas. Skolēnam nedrīkst rasties izjūta, ka tikai rakstnieki un dzejnieki spēj rakstīt un veidot tekstu, tāpēc līdzās literāriem tekstiem skolēniem ir nepieciešami teksti, ar kuriem skolēns varētu identificēties, tādējādi sekmējot uzdrīkstēšanos un motivāciju radīt savu tekstu.

Piedāvātie uzdevumi ir tādi, kas skolēnu pakāpeniski māca izprast, ka teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu (MK noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, 27.11.2018.).

Līdz ar to mācību līdzekļos ir tekstveides uzdevumi, kuros paredzēts, ka skolēni izmanto teksta virsrakstu un galvenos vārdus, nosaka teksta tematu un galveno domu, salīdzina ar citu viedokli un secina par kopīgo un atšķirīgo; stāsta par dzirdēta vai lasīta teksta notikumiem, īsi raksturo personas, sasaistot stāstījumu ar personīgo pieredzi; pirms teksta veidošanas izplāno tā saturu, strukturē domas un idejas, arī vienkāršos grafiskos attēlos u. c. Skolēni raksta ne tikai savas pasakas un stāstus, bet mācās pēc parauga rakstīt arī ielūgumu un apsveikumu, tajā skaitā arī digitālajā formā. Jau 1. klasē skolēni pakāpeniski tiek radināti labot un pilnveidot savu tekstu, to lasīt un atbildēt uz klausītāju jautājumiem.

No lingvodidaktiskā viedokļa mācību satura apguves pamatā ir **komunikatīvā pieeja**. Balstoties uz komunikatīvās pieejas idejām un apzinoties, ka valoda ir saziņas līdzeklis, liela vērība mācību līdzekļu komplektā ir pievērsta klausīšanās un runāšanas prasmei. Paredzēts, ka mācību stundā, pirmkārt, jāveido aktīva saziņas gaisotne un jārada komunikācijai labvēlīgi apstākļi, kas rosinātu vaidzību un vēlēšanos iesaistīties runas procesā (Lazdiņa, Šalme 2008). Saziņas situācijas balstītas reālajā bērna ikdienā, daudzveidīgas un interesantas, motivējošas runāt latviski. Respektēta valodu mācību jomas sasniedzamajos rezultātos formulētā atziņa, ka katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli (MK noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, 27.11.2018.). Valodas apguves procesā,

protams, ir jāattīsta visi valoddarbības veidi, bet vislielākā uzmanība 1. klasē jāpievērš klausītiesprasmes un mutvārdu runas apguvei. Sevišķi svarīgi tas ir skolēniem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda. Paredzēts, ka tiek attīstīta prasme uztvert dzirdēto kopumā, izteikt savas domas un pamatot tās, sniegt un iegūt informāciju, pārliecināt, lūgt, aicināt, sadarboties, instruēt, paust emocijas, jūtas u. tml.

Ja pirmsskolas izglītības programmu beidzot, pilnībā pietika, ka bērns uztvēra dzirdēto vai lasīto informāciju, atstāstīja saviem vārdiem vai tuvu tekstam, tad 1. klasē latviešu valodas stundās paredzēts apgūt arī citus teksta atstāstīšanas veidus, piemēram, izlases atstāstījums, radošais atstāstījums, paužot arī savu attieksmi pret dzirdēto vai lasīto.

Mācību līdzekļos īpaša vērība pievērsta arī lasītprasmes apguvei. Autores ir ievērojušas, ka pēc pirmsskolas izglītības programmas apguves skolēnu lasītprasmes līmenis ir atšķirīgs, tāpēc mācību līdzekļos ir ietverta arī burtu mācība, dažāda līmeņa teksti un citi lasītprasmi veicinoši uzdevumi.

Skolēni strādā pamatā ar adaptētiem daiļdarbu tekstiem, populārzinātniskiem tekstiem un lietišķā stila tekstiem.

Latviešu valodas mācību saturs un tam atbilstošā metodika mācību līdzekļos, līdzīgi kā pirmsskolā, sadalīti trīs posmos: **pirmsābeces posms, ābeces posms un pēcābeces posms.**

Tas ir svarīgi no vairākiem aspektiem. Pirmkārt, skolēniem ir svarīga pakāpeniska un pēctecīga iekļaušanās skolas vidē un latviešu valodas apguves procesā. Otrkārt, skolēniem, aizejot uz skolu, ir dažāds valodas pamatprasmju līmenis, un to nevar ignorēt.

Pirmajās nedēļās ir plānots pirmsābeces posms, kurā skolēni adaptējas jaunajā vidē, skolotājs, darbojoties ar skolēniem, diagnosticē reālo situāciju un precizē savu darba plānu. Šajā posmā vislielākā vērība veltīta klausītiesprasmes un runātprasmes pilnveidei, skaņu saklausīšanai vārdos, burtu elementu rakstībai u. c. uzdevumiem, kas veicina rokas sagatavošanu rakstīšanai, telpiskās domāšanas attīstību u. c. svarīgas prasmes, kas nepieciešamas rakstīšanas procesā. Pirmsābeces posmā paredzēti arī tādi uzdevumi, kas skolēnam pēc vasaras ļauj atcerēties pirmsskolas latviešu valodas nodarbībās apgūto, tā veicinot skolēnos drošības izjūtu. Paredzēts, ka skolēni atkārti, kā pareizi sēdēt, novietot papīra lapu / burtnīcu, satvert rakstāmrīku, un rakstot ievēro burtu slīpumu, augstumu un attālumu starp burtiem vai vārdiem. Iespējams, ka daļai skolēnu vēl ir zems lasītprasmes līmenis, tāpēc paredzēts, ka tekstus lasa priekšā skolotājs vai skolēni, kuri jau labi lasa. Klausoties, sekojot līdzī lasītajam tekstam un lasot (runājot) līdzī, skolēni vingrinās lasīt un apjēgt vārdu nozīmi pēc ilustrācijām, konteksta, pat atcerēties vārda vai vismaz atsevišķu burtu izskatu.

Ābeces posmā, strādājot ar sižetiskiem attēliem, tekstiem, skolēni atceras pirmsskolā apgūtos burtus, tos lasa atsevišķos vārdos, cenšas saprast vārdā ietverto jēgu konkrētā kontekstā. Mācību līdzekļu komplekta autores lasītprasmei pievērš īpašu uzmanību, apzinoties, ja skolēns jau 1. klasē nebūs apguvis elementāro lasītprasmi, viņš nebūs spējīgs saprast mācību tekstus matemātikā, dabaszinībās un sociālajās zinībās. Tā kā apgūt lasītprasmi nozīmē gan apgūt lasīšanas tehniku, gan arī uztvert un apjēgt lasītā saturu, tad svarīgi saprast, ka nevar šos divus būtiskos procesus atraut vienu no otra. Latviešu valodas mācību procesā viss jādara tā, lai tie viens otru papildina (Anspoka, Tūbele 2015). Mācību līdzekļos piedāvāta tāda burtu secība, lai pēc iespējas ātrāk skolēns var tos savienot ar citiem jau iepriekš apgūtajiem burtiem un lasīt tekstu.

Līdzās lasītprasmes pilnveidei skolēni apgūst arī rakstītprasmi. Paredzēts, ka skolēni raksta mazos un lielos burtus tādā pašā secībā, kādā tos apgūst iespiestos, kā arī apgūto burtu savienojumus zilbēs vai vārdos. Savukārt pēcābeces posmā skolēni jau raksta

tekstus, atsevišķus teikumus un arī t. s. glītrakstīšanas vingrinājumus, kuri izkārtoti tā, lai skolēni mācās pareizi atveidot un savienot burtus vārdos atkarībā no tā, kādi elementi izmantojami to rakstībā. Svarīgi, lai darbošanās ar tekstu, teikumiem un vārdiem gan mutvārdu runā, gan rakstot notiek patīkamā, rotaļīgā atmosfērā. Sākot rakstīt, paredzami speciāli roku pirkstu muskulatūru attīstoši vingrinājumi (Anspoka, Tūbele 2015).

Pēcābece posmā, strādājot ar lasāmajiem tekstiem, skolēniem tiek dota iespēja apgūt dažādus lasīšanas veidus, kā arī pilnveidot prasmi strādāt ar tekstiem. Savstarpējā saistībā tiek apgūta arī rakstītprasme. Visos posmos atbilstošā situācijā, mācoties lasīt un rakstīt latviešu valodā, tiek ņemtas vērā latviešu valodas īpatnības, piemēram, katrai skaņai nav atbilstoša burta (platais un šaurais *e*, *ē*, divskaņi, līdzskaņu savienojumi *dz*, *dž*, īsais un garais patskanis *o*), tādēļ mācību līdzekļos ir uzdevumi arī skaņu diferencēšanai, to atrašanās vietas noteikšanai vārdā, vārdu veidošanai no atsevišķām skaņām u. tml. Metodiskajos komentāros ir norādes arī par papildu resursiem, ko var izmantot ne tikai mācību procesa dažādošanai, bet arī darba diferencēšanai.

Attīstot visus valoddarbības veidus, mācību līdzekļu komplektā tiek sekmēta arī **gramatikas apguve** atbilstoši komunikatīvās pieejas izpratnei par valodas likumību mācīšanos. Komunikatīvā pieeja paredz, ka skolēniem pašiem jāatklāj valodas sistēma, jāpamaina noteiktas formas un sistēmas, bet skolotājs šajā procesā veicina tādu saziņas situāciju veidošanos un tādu tekstu izvēli, kas sekmētu valodas sistēmas apguvi (Anspoka, Tūbele 2015). Tā kā pamatā latviešu valodu apgūs skolēni, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda, tad līdz 5. klasei, autoruprāt, skolēnam nepieciešams apgūt „iekšējo” gramatiku, kas veidojas aktīvas saziņas apstākļos. Tāpēc mācību līdzekļu komplektā ir doti gan konkrēti valodas modeļi noteiktu valodas uzdevumu veikšanai un konkrētu komunikatīvo funkciju izteikšanai (tiešā pieeja), gan gramatiskās sistēmas paradigmas (likumības), kuras palīdz apgūt latviešu valodu kā zīmju sistēmu.

Lai skolēns varētu veikt mācību uzdevumus, viņam tiek piedāvāti daudzveidīgi valodas modeļi konkrētā uzdevuma izpildei, vārdnīca un valodas likumības, galvenokārt locīšanas paradigmas.

Valodas likumības, locīšanas paradigmas ir nepieciešamas, lai

- pievērstu uzmanību pareizu izteikumu, frāžu, teikumu veidošanai,
- skolēni varētu veikt praktiskos uzdevumus,
- rosinātu skolēnus patstāvīgi mācīties,
- skolēniem veidoties izpratne par latviešu valodas sistēmu.

Apzinoties, ka dažkārt skolēnam būs grūti veikt kādu uzdevumu, jo izpratne par valodas sistēmu vēl nav izveidojusies, vārdu krājums vēl nav pietiekams, mācību līdzekļu komplekta autores uzskata, ka liela **nozīme ir skolotāja un skolēna sadarbībai** mācību procesā, kā arī sadarbīgas vides veidošanai starp skolēniem. Mācību grāmatā ir norādes, kurus uzdevumus vēlams veikt pāri vai grupā.

Autores ievērojušas, ka valodu apguve turpinās arī citu mācību priekšmetu stundās kā tekstpratība (ietver dažādus lasīšanas veidus, vārdu, jēdzienu un teksta padziļinātu izpratni), jomas terminu apgūšana, populārzinātnisku tekstu lasīšana, domu izklāsts par konkrētu jautājumu u. c.

Organizējot nodarbības, skolotājam ļoti noderīgi ir nepārtraukti komentēt visu, kas notiek apkārt, jeb “runāt, kamēr tiek darīts”. Šajā procesā skolotājs izskaidro savas un citu cilvēku darbības brīdī, kad tās norisinās. Šādam valodas lietojumam ir ļoti liela priekšrocība: tas ir tieši saistīts ar klātesošajiem priekšmetiem un darbībām, kas norisinās tieši šajā mirklī. Šāds mācīšanās veids paplašina gan skolēna leksiku, gan iemāca valodas sintaktisko struktūru, gan sekmē klausītiesprasmes pilnveidi.

Izstrādājot mācību līdzekļu saturu, ņemts vērā, ka latviešu valoda tiek izmantota saziņā arī ārpus skolas. Vārdu krājuma papildināšana notiek, aktīvi klausoties, pašam cenšoties atrast valodas līdzekļus saziņā, netiešā veidā apgūstot pieredzi darināt jaunus vārdus latviešu valodā, izmantot sinonīmus un antonīmus, kā arī lasīt un noskaidrot nesaprotamo vārdu nozīmi pēc konteksta vai izmantojot vārdnīcu.

Mācību uzdevumi formulēti tā, lai tie rosina skolēnu runāt, rada vajadzība kaut ko izteikt, uzzināt, precizēt, pārliecināt, noraidīt un īstenot citas valodas funkcijas.

Ņemot vērā to, ka skolēniem ir ļoti atšķirīgs valodas un prasmes līmenis, daudzi no viņiem ārpus skolas lieto citu valodu, latviešu valodas mācību saturā speciāli ietverti tādi uzdevumu nosacījumi, kuri rosina mutvārdos un rakstveidā lietot noteiktas gramatiskās formas, piemēram, lietvārdus datīvā vai lokatīvā, darbības vārdus noteiktās personās u. tml. Ir arī tādi uzdevumi, kas saistās ar uzmanīgu vērošanu, piemēram, salīdzināt divus attēlus, priekšmetus u. c. un atrast atšķirības; ievērot, kas jocīgs / interesants notiek, kā tas varētu beigties u. c. Tā skolēni ir spiesti netiešā veidā atrast vārdiem sinonīmus vai antonīmus, lietot īpašības vārdus dažādās pakāpēs u. c. Uzmanība pievērsta arī skaņu pareizai izrunai vārdos. Šāda rakstura uzdevumi nepārtraukti atkārtojas, lai skolēniem veidotos noturīgas prasmes. Ir nodrošināts līdzsvars starp statistiska rakstura darbu un darbu brīvākos apstākļos, starp reproduktīva rakstura uzdevumiem, darbu pēc parauga un radošiem uzdevumiem.

Paralēli valoddarbības veidiem skolēni apgūst arī caurviju prasmes. Tam paredzēti tādi uzdevumi, kas veicami pāros vai grupā (sadarbības prasme), strādāt ar digitālajiem resursiem (digitālā pratība), veikt dažādus radošos uzdevumus (kritiskās domāšanas prasme, jaunrades un uzņēmējspējas prasme), iesaistīties sarunās par dažādām saziņas situācijām (problēmrisināšanas prasme) u. c.

Caurviju prasmes svarīgas, lai jebkurā situācijā prastu kritiski vērtēt un izmantot informāciju, iedziļināties tajā, ļaut vaļu iztēlei, sadarboties un ieklausīties citos (MK noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, 27.11.2018.).

Valodas apguvi, motivāciju un interesi patstāvīgi mācīties sekmē arī izvēlētā **mācību grāmatas struktūra**.

Mācību satura apguves procesā skolēni ir ciešā saistībā ar četriem 1. klases skolēniem un viņu klasesbiedriem par piedzīvoto un apgūto 1. klasē.

Mācību saturs ir sadalīts tematos un apakštematos. Temati ir secīgi norādīti mācību programmā, tā nodrošinot pēctecību un veseluma pieeju pasaules izziņā.

Tā kā latviešu valoda mācību plānā ir paredzēta katru dienu, tad līdzās tam, kas norādīts mācību programmās katru nedēļu, īpaši nedēļas nobeigumā paredzētas stundas tā saucamajiem lasītāju semināriem, kuros skolēni lasa citiem priekšā vai stāsta par patstāvīgi lasītajām grāmatām vai to fragmentiem, rīko daiļlasīšanas brīžus, pasaku un mīklu pēcpusdienas u. c., kā arī veic papildu uzdevumus vārdu krājuma pilnveidei, pareizrūnas, valodas gramatiskos formu lietojuma apguvei u. c. atbilstoši konkrētai vajadzībai. Idejas papildu uzdevumiem var atrast vietnēs www.valoda.lv/maciumaciesvalodu, www.soma.lv, www.uzdevumi.lv, www.folklor.lv u. c.

Mācību procesā temata, stundas un atsevišķa mācību uzdevuma aspektā ir ierosināšana, apjēgšana un refleksija – atgriezeniskā saite un mācību sasniegumu vērtēšana. Katram tematam ir „atšķirības zīme” – sava krāsa un zīmējums. Tos skolotājs var izmantot ievadišanai tematā, intereses radišanai un runas darbības aktualizēšanai. Katra temata apguvei ir paredzēts noteikts stundu skaits. Katram tematam tas ir atšķirīgs, jo dažāds tematā ietvertais valodas saturs. Skolotājs, protams, var mainīt tematam vai apakš tematam paredzēto stundu skaitu.

Lai veicinātu skolēnu pašvērtējuma un vērtējuma prasmju veidošanos, mācību uzdevumos ir iespējams paša padarīto salīdzināt ar klasesbiedru paveikto, mācīties un vērtēt rezultātu pēc iepriekš zināmiem kritērijiem, vērtēt savu un citu skolēnu darbu. Katra temata nobeigumā ir lappuse *Ko es zinu? Ko es protu?* un skolēns var pārliecināties par to, ko viņš ir apguvis un kas vēl jāmacās.

Izmantojot piedāvāto mācību līdzekļu komplektu, iespējams nodrošināt individualizācijas un socializācijas principus. Mācību satura apguvei paredzētie uzdevumi ļauj individualizēt mācību procesu, piedāvājot

- atšķirīgus resursus uzdevumu veikšanai,
- uzdevumu diferencētu apjomu,
- dažādu un skolēnu vajadzībām atbilstošu skolotāja atbalstu,
- dažādus un skolēnu vajadzībām atbilstošus metodiskos paņēmienus.

Arī “Skolotāja grāmata” ir rekomendācijas mācību procesa individualizācijai.

Ņemot vērā, ka daļa skolēnu ir bilingvi, kā arī skolēni ar dažāda rakstura valodas traucējumiem, paredzēts, ka skolēniem ir jāprot regulāri strādāt ar vārdnīcām, jāmacās sadarboties, lai noskaidrotu neskaidro jautājumu.

Lai piesaistītu bilingvu skolēnu uzmanību un interesi klausīties un iesaistīties saziņā, sarunas ieteicams papildināt ar konkrētiem priekšmetiem, attēlu demonstrējumiem, mīmiku, žestiem, intonācijām, kustībām u. c. neverbālajiem izteiksmes līdzekļiem. Svarīgi panākt, lai skolēna izziņas darbības ir tādas, kas neizraisa lieku emocionālu šoku, uztraukumu, tieši otrādi – izziņas darbībām jābūt tādām, lai skolēns jūtas droši un nepiespiesti lieto valodu, piemēram, rotaļā vai spēlē (Anspoka, Siliņa-Jasjukeviča 2006). Tādējādi regulāri mācību grāmata un darba lapās ir daudz rotaļīgu uzdevumu, speciāli sagatavotu spēļu ar konkrētiem noteikumiem. Tās tiek izmantotas arī skolēnu zināšanu un prasmju sistematizēšanai nodaļā *Ko es zinu? Ko es protu?*.

Valodas un runas apguvi nevar atdalīt no skolēna kā personības attīstības veselumā, tāpēc piedāvātie uzdevumi ir cieši saistīti ar pārējām mācību satura jomām. Tā tiek nodrošināta starppriekšmetu saikne un veicināta tāda svarīga dzīvesdarbības prasme kā zināšanu un prasmju pārneses prasme. Apgūstot tematu, skolēnam rodas vajadzība izmantot dažādās mācību jomās apgūtās prasmes. Šāda mācīšanās ir saistīta arī ar skolēna kritiskās domāšanas aktivizēšanu, paaugstinātu iesaistīšanos mācību procesā, kā arī starpdisciplināritāti, kad, apgūstot vienas jomas zināšanas, skolēns var izmantot arī to pieredzi, kas iegūta citā (Four-Dimensional Education: The Competencies Learners. Needed to Succeed 2015).

“Skolotāja grāmata” ir doti metodiskie komentāri, kad un kādās situācijās uzdevums būtu vispiemērotākais, kam pievērst uzmanību darba organizācijas laikā, kā darbu individualizēt un diferencēt atbilstoši skolēna individuālajām vajadzībām, interesēm, aktuāliem notikumiem vai dabas norisēm, kā nodrošināt jēgpilnu valodas un satura integrēto pieeju. Neapšaubāmi, piedāvājums ir paredzēts kritiskai izvērtēšanai un izmantošanai tikai atbilstošā situācijā.

2. LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMA 1. KLASEI

2.1. Latviešu valodas mācību priekšmeta mērķi un uzdevumi

Latviešu valodas mācību priekšmeta programma 1. klasei izstrādāta saskaņā ar Latvijas Republikas Izglītības likumu, Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumiem Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, tajos noteiktajiem sasniedzamajiem rezultātiem valodu mācību jomā, beidzot 3.klasi, u. c. normatīvajiem aktiem.

Mācību programma veidota, respektējot pamatizglītības standartā noteikto valodu mācību jomā, proti, mācību saturam jābūt tādām, lai skolēns ir ieinteresēts valodas apguvē, izprot latviešu valodas lomu nacionālās identitātes veidošanā un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā, izprot latviešu valodas kā valsts valodas lomu integrācijā, skolēns lieto valodas kā domāšanas, izziņas, saziņas un radošās izpausmes līdzekli, skaidri, saprotami, literāri pareizi un atbilstoši saziņas situācijai pauž savas domas, jūtas un uzskatus mutvārdos un rakstu formā, uztver, saprot, analizē un interpretē informāciju, jēdzienus, faktus un idejas dažādu formātu un žanru tekstos, izmanto lasītprasmi sevis emocionālai un intelektuālai bagātināšanai (MK noteikumi Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, 27.11.2018.).

Mācību priekšmeta programmas metodoloģisko pamatu veido valodas apguves teorijas un metodika (Anspoka, Lanka, Papule u. c. 2000; Maslo 2003; Druviete, Gavriļina 2003; Šalme 2006, 2011; Lazdiņa, Šalme 2007, Lazdiņa 2007), psiholoģijas teorijas par jaunākā skolas vecuma bērnu fizioloģisko, psiholoģisko un sociālo attīstību un mācīšanās pieredzes veidošanos (Svence 1999; Абрамова 2002; Краиг 2000; Lieģeniece 1995).

Mācību priekšmeta “Latviešu valoda” programma 1. klasei veidota, balstoties uz iespēju veidot starppriekšmetu saikni ar dabaszinībām, sociālajām zinībām, dizainu un tehnoloģijām un vizuālo mākslu.

Latviešu valodas mācību priekšmeta programma 1. klasei paredzēta **210 mācību stundām**.

Mācību priekšmeta mērķi:

- lietot latviešu valodu kā domāšanas, izziņas, saziņas un radošās izpausmes līdzekli,
- skaidri, saprotami, pareizi un atbilstoši saziņas situācijai paust savas domas, jūtas un uzskatus mutvārdos un rakstu formā,
- attīstīt spēju uztvert, saprast, analizēt un interpretēt informāciju, jēdzienus, faktus un idejas dažādu formātu un žanru tekstos,
- attīstīt un pilnīgot lasītprasmi un izmantot to sevis emocionālai un intelektuālai bagātināšanai,
- veidot sākotnējo izpratni par latviešu valodas nozīmi Latvijas sabiedrībā un izglītības ieguvē.

Mācību priekšmeta uzdevumi:

- attīstīt un pilnveidot visas valoddarbības prasmes – klausīšanos, lasīšanu, runāšanu, rakstīšanu;
- ar valodas starpniecību veidot izpratni un attīstīt interesi par latviešu literatūru, folkloru un kultūru citu tautu kultūru kontekstā, lai veicinātu saziņu un sadarbību Latvijas kultūrvidē;
- attīstīt un padziļināt latviešu valodas saziņas prasmi dažādos valodas lietojuma kontekstos, formālās un neformālās saziņas situācijās;
- attīstīt prasmi lietot latviešu valodu kā domāšanas, izziņas, saziņas un radošās izpausmes līdzekli; mācīties latviešu valodu izmantot citu priekšmetu apguvē;
- veidot izpratni par latviešu valodas sistēmu, rosinot iedziļināties un praktiski darboties valodas jautājumu izzināšanā;
- attīstīt un veicināt lasītprasmi kā vienu no mācīšanās prasmēm, padziļinot izpratni par dažādu žanru un daudzveidīga satura tekstiem (arī digitālajā vidē); mācīties patstāvīgi iegūt sev nepieciešamo informāciju dažādu žanru tekstos;
- attīstīt kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, skolēniem analizējot un izvērtējot dažādu veidu informāciju un situācijas, apzinoties ar valodas apguvi vai pašu valodas sistēmu saistītās problēmsituācijas un piedāvājot vienkāršus vai kompleksus risinājumus;
- attīstīt jaunrades spējas, piedāvājot skolēniem iespējas izpausties: gan veidot netradicionālus informatīvus un literārus tekstus, gan ģenerēt daudzveidīgas idejas ar valodas jaunradi saistītos tematos;
- attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, mācīties reflektēt par notiekošo klasē un individuālo valodas apguves procesu, piemēram, domājot par jaunu vārdu iegaumēšanas paņēmieniem, kā arī iekļaujot saziņas tematus par emociju izpausmēm valodā;
- veicināt sadarbību, piedāvājot tematus un uzdevumus, kas rosina skolēnus domāt par saziņu kā par veiksmīgas sadarbības pamatu.

2.2. Latviešu valodas mācību satura plānojums 1. klasei

Sasniedzamie rezultāti valodu mācību jomā, uz kuriem virzīts 1. klasē apgūstamais mācību saturs

Saziņa kontekstā

1. Mēs sazināmies, klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības. Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli. Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu.
 - 1.1. Klausoties vienkāršas uzbūves tekstus un skatoties video sižetus, saprot tekstu kopumā, nosaka darbojošās personas, darbības vietu, laiku un galveno domu. Iesaistās saziņā par dzirdēto un redzēto.
 - 1.2. Skaidri un ar izpratni lasa mācībām un savām interesēm atbilstošu tekstu. Atbild uz jautājumiem un pats uzdod jautājumus.
 - 1.3. Iesaistās saziņā par dzirdēto, lasīto vai novēroto, sasaistot to ar personisko pieredzi. Ievēro saziņas tematu un dalībniekus.
 - 1.4. Ir ieinteresēts veidot savu viedokli un uzklausi citu viedokļus, pamana viedokļu atšķirības. Piedalās sarunās, pauž savu viedokli un uzklausa citu viedokli.
 - 1.5. Pamana un skaidro atšķirības mutvārdu tekstu un rakstu darbu saturā un apjomā atkarībā no saziņas veida mutvārdos vai rakstu formā.
 - 1.6. Pamana un nosauc saziņas dalībnieku, savas un literāro tēlu emocijas ikdienas runas situācijās un tekstos.
 - 1.7. Pamana valodas un saziņas atšķirības formālās un neformālās saziņas situācijās. Ievēro šīs atšķirības, iesaistoties saziņā.
 - 1.8. Atrod informāciju tekstā, arī tabulās, shēmās, diagrammās, domu kartēs. Vērtē to pēc vienkāršiem kritērijiem: zināma / nezināma, interesanta / garlaicīga, ticama / mazticama. Salīdzina ar personisko pieredzi.

Teksts un tekstveide

2. Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru. Teksta radišana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju, plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu.
 - 2.1. Izmanto teksta virsrakstu un galvenos vārdus, nosaka teksta tematu un galveno domu, salīdzina ar citu viedokli un secina par kopīgo un atšķirīgo.
 - 2.2. Stāsta par dzirdēta vai lasīta teksta notikumiem, īsi raksturo personas, sasaistot stāstījumu ar personīgo pieredzi.
 - 2.3. Pirms teksta veidošanas izplāno tā saturu, strukturē domas un idejas, arī vienkāršos grafiskos attēlos. Pārrunā šo procesu un paveikto ar citiem. Veido stāstījumu un raksta vēstījumu.
 - 2.4. Nosaka vienkārša teksta uzbūves galvenās daļas (ievadu, galveno daļu, nobeigumu). Raksta pēc parauga nelielus, ar personisko pieredzi un fantāziju saistītus tekstus, noformējot tos atbilstoši teksta adresātam un žanram.

- 2.5. Raksta pēc parauga ielūgumu un apsveikumu, arī digitālajā formā.
- 2.6. Izmanto burtus un citas rakstzīmes sava teksta veidošanā un radošā noformēšanā.
- 2.7. Ņemot vērā pedagoga un klasesbiedru ieteikumus, labo un pilnveido savu tekstu.
- 2.8. Veido saprotamu, skaidri uztveramu, ar personisko pieredzi saistītu mutvārdu runu. Reaģē uz klausītāju jautājumiem.

Valodas struktūra

3. Valodas ir sistēmiskas. Skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus. Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi.
- 3.1. Aprakstoši skaidro vārda nozīmi tekstā vai dara to, izmantojot sinonīmus un antonīmus. Saskata un skaidro viennozīmīgus un daudznōzīmīgus vārdus. Lieto vārdnīcu.
- 3.2. Saklausa un skaidro ģimenē vai tuvākajā apkārtnē lietotos, no literārās valodas atšķirīgos vārdus, piemēram, sarunvalodas vārdus, izlokšņu vārdus, citu valodu ietekmē radušos vārdus.
- 3.3. Saprotami izrunā visas latviešu valodas skaņas un skaņu savienojumus. Nošķir patskaņus, divskaņus un līdzskaņus.
- 3.4. Ievēro skaņu un burtu atbilstību vārdu izrunā un rakstībā. Pareizi raksta vārdus ar dubultajiem līdzskaņiem. Īpašvārdu rakstībā lieto lielos sākumburtus.
- 3.5. Saskata jaunu vārdu darināšanas iespējas, darina vārdus sava teksta veidošanas vajadzībām.
- 3.6. Nosaka lietvārdu, īpašības vārdu, darbības vārdu un skaitļa vārdu piederību vārdšķirai. Skaidro šo patstāvīgo vārdu nozīmi saviem vārdiem.
- 3.7. Saviem vārdiem skaidro teikuma virslocekļu nozīmi, izmantojot paša radītus piemērus. Izmanto teksta veidošanā stāstījuma, jautājuma un izsaukuma teikumus, sakārtojot vārdus loģiskā secībā.
- 3.8. Lieto atbilstošas teikuma beigu pieturzīmes.

Jēdzieni

Afiša, anketa, apraksts, apsveikums, dzejolis, ielūgums, instrukcija, īsziņa, kalendārs, karte, luga, mutvārdu saruna, noteikumi (kārtības, spēles), pasaka, plakāts, recepte (ēdiena), reklāma, sludinājums, stāsts, vēstule (privātā), alfabēts, vārdnīca, vietvārds, burts, skaņa, patskanis, divskanis, līdzskanis, teksta saturs, virsraksts, teikums tekstā, pieturzīmes teikumu beigās.

Ieradumi

Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības, ievērojot saskarsmē saziņas kultūru: uzklausi dažādus viedokļus, sadarboties, izsakot savus priekšlikumus, idejas, uzklausi citu domas, paužot prieku par citu sasniegumiem.

Veido ieradumu korekti pārjautāt un precizēt jautājumu vai citu informāciju, ja to nav sapratis.

Veido ieradumu veikt pierakstus (piezīmes), lai mācītos sevi organizēt darbam un izmantotu šos pierakstus, veidojot savus mutvārdu vai rakstveida tekstus.

Analizējot literāro tekstu varoņu īpašības un rīcību, attīsta ieradumu saskatīt citu cilvēku viedokli, uztvert viņu emocijas, lai labāk saprastu sevi un veidotu attiecības ar apkārtējiem.

Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrikslēties fantazēt.

Veido ieradumu paveikt mācību uzdevumus līdz galam, pildīt tos, rūpīgi izlasot vai noklausoties izpildes noteikumus.

Veido ieradumu palūkoties uz sevi kā ieinteresētu lasītāju un izvēlēties grāmatas, kuru lasīšana aizrauj un sagādā prieku. Attīsta sapratni par aktīva lasītāja un prasmīga rakstītāja cēloņsakarību.

Starppriekšmetu saikne

Pazīstamās situācijās pauž emocijas sociāli pieņemamos veidos. Atšķir labvēlīgas un nedrošas attiecības ar cilvēkiem.

Izvērtē cilvēku uzvedības modeļus dažādās situācijās, piedāvā savus risinājumus. Vērtē savu uzvedību.

Kā plānot savu laiku un mērķus, lai mācītos un nodarbotos ar vaļaspriekiem?

Kā atšķirt to, ko gribas, no tā, ko vajag?

Kādi noteikumi ir sabiedriskās vietās, un kāpēc tie jāievēro?

Kā pētīt un raksturot savu pilsētu un novadu?

Vērojot, klausoties un lasot vienkāršas uzbūves tekstus, nosaka to galveno domu, atrod un pieraksta konkrētu informāciju.

Pamana un nosauc saziņas dalībnieku un savas emocijas ikdienas runas situācijā.

Lasa savām interesēm, vecumposmam un mācībām atbilstošus latviešu folkloras un literāros darbus. Nosaka teksta galvenās daļas.

Vienkāršas uzbūves informatīvā tekstā atrod nozīmīgu informāciju, nosakot teksta galveno domu, personas un darbības norises vietu.

Saskata vienkārša teksta virsraksta saistību ar saturu. Pamana tekstā galvenos vārdus, kas ir svarīgi teksta satura sapratnei.

Nosaka vārda nozīmi kontekstā. Izmanto dažādus paņēmienus vārdu nozīmes skaidrošanai, piemēram, skaidro aprakstoši, lieto līdzīgas vai pretējas nozīmes vārdus, vizualizē.

Mācību satura apguves secība 1. klasē

Nr. p. k.	Temats, apakštemats	Mācību saturs	Sasniedzamais rezultāts valodā		
			Saziņa kontekstā	Teksts un tekstveide	Valodas struktūra
1.		TIE ESAM MĒS! 8 stundas			
Skolēni iepazīstas ar mācību grāmatas galvenajiem varoņiem – Martu, Paulu, Robertu un Oto – , ar viņu ārējo izskatu, uz- zina, kas viņiem patīk un kas nepatīk, kas vēl dzīvo viņu ģimenēs un kas notiek viņu mājās. Katrs skolēns stāsta par sevi ar skolotāja palīdzību vai bez tās.					
	Mācīsimies kopā ar grāmatas varoņiem! Kā sagatavoties rakstīšanai? Ko es zinu? Ko es protu?	Latviešu valodas burti un tiem atbilstošās skaņas. Sasveicināšanās un iepazīšanās frāzes. Krāsu un apģērbu nosaukumi. Vizītkarte.	Iepazīstina ar sevi, nosaucot vārdu un uzvārdu, vecumu, dzīvesvietu (<i>mani sauc ..., es dzīvoju ..., man ir ...</i>). Pastāsta, kas patīk un kas nepatīk. Atbild uz jautājumiem par mācību grāmatas galvenajiem varoņiem un par sevi. Prot lietot krāsu un apģērbu nosaukumus teikumos.	Mācās lasīt atsevišķus vārdus un teikumus, klausās īsus stāstījumus par grāmatas varoņiem, lasa vai klausās spēles noteikumus. Veido sava vārda vizītkarti.	Zina, kas ir burts, skaņa, alfabēts, kas ir mazie un lielie burti, kā arī burti ar garumzīmēm un mīkstinājuma zīmēm. Vingrinās burtu atpazīšanā un rakstīšanā, skaņu nosaukšanā.

Nr. p.k.	Temats, apakštemats	Mācību saturs	Sasniedzamais rezultāts		
			Saziņa kontekstā	Teksts un tekstveide	Valodas struktūra
2.	Iepazīsimies! 10–12 stundas				
Pirmā skolas diena. Notiek iepazīšanās ar skolotāju un klasesbiedriem. Paula, Oto, Marta un Roberts mācās vienā klasē. Skolēni iepazīstas ar skolu, stundu sarakstu, mācību piederumiem un mācību priekšmetu nosaukumiem; uzzina, kas ir stundu saraksts, ko dara katrā mācību stundā.					
2.1. 2.2. 2.3.	Vai sēdēs kopā? Skolā gan ir jauki! Ko es zinu? Ko es protu?	Saziņas situācija. Burti Ii, Īi. Burti Uu, Ūū. Burti Aa, Āā. Divskaņu burti. Burtis Mm. Burti Nn, Ņņ. Burti Ee, Ēē. Patskaņu un divskaņu burti Oo. Teikumi pēc izteikuma mērķa. Pieturzīme teikuma beigās. Mācību stundu, mācību piederumu, darbību nosaukumi (rakstīt, lasīt, runāt, klausīties, zīmēt, vingrot, skriet, atbildēt, jautāt), telpu, skolas mēbeļu nosaukumi. Darba organizācija. Nedēļas dienas. Norādāmie vietniekvārdi <i>tas, tā, tie, tās</i> teikumos. Instrukcija. Sludinājums. Spēles noteikumi.	Prot uztvert saziņas situācijas tematu un pēc dotā modeļa veidot sarunu ar klasesbiedru. Uzdod jautājumu klasesbiedram, lai iepazītos ar viņu (<i>Kā tevī sauc? Kur tu dzīvo? Cik tev gadu?</i>). Uzdod jautājumus <i>Vai tev ir ...?</i> un atbild uz jautājumiem. Uztver, lasa, klausās sarunu, mācās atbildēt par to, kas sarunājas un par ko runā. Stāsta par savu ģimeni, draugu, draudzeni, atbildot uz jautājumiem vai pēc parauga. Stāsta par attēlu un / vai atbild uz jautājumiem par attēlu. Uztver vienkāršas instrukcijas. Uztver sludinājumā ietvertu informāciju.	Lasa un raksta personvārdus, citus pazīstamus vārdus un īsus ar tematu saistītus teikumus. Veido komiksu. Prot pēc intonācijas uztvert teikumu pēc izteikuma mērķa un to pareizi izlasīt. Prot likt atbilstošu pieturzīmi teikuma beigās.	Pazīst iespiestos un rakstītos burtus (Ii, Īi, Uu, Ūū, Aa, Āā, Mm, Nn, Ņņ, Ee, Ēē, Oo), divskaņu burtus, šķir īsos un garos patskaņus vārdos. Mācās pareizi izrunāt un rakstīt divskaņus pazīstamos vārdos un izteikumos, atkārtoti lasītos teikumos un tekstos. Saklusa skaņas vārdos, raksta skaņai atbilstošo burtu vārdā. Lieto <i>tas, tā, tie, tās</i> dzimtes un skaitļa norādīšanai. Norāda uz dzīvām būtnēm un priekšmetiem. Saprot jautājumus <i>Kas ir? Ko dara? Kur ...? Cik ...?</i> . Atbild uz tiem. Lieto vietniekvārdus <i>es, viņš, viņa, viņi, viņas</i> . Saziņā mācās lietot lietvārda un vietniekvārda datīva formu, lai norādītu piederību. Lieto saziņā lokatīva formu, lai norādītu vietu.

					<p>Lieto lietvārda akuzatīva formu, lai papildinātu teikumu. Lieto lielo sākumburtu personvārdu pierakstā. Stāstot par savu ikdienu, lieto darbības vārdu tagadnes 1. personā, mācās lietot darbības vārdu tagadnes vienskaitļa 3. personā.</p>
Skaņa, burts, teikums, vārds, vizītkarte, sludinājums, spēles noteikumi.					

Nr. p.k.	Temats, apakštemats	Mācību saturs	Sasniedzamais rezultāts		
			Saziņa kontekstā	Teksts un tekstveide	Valodas struktūra
3.	Gribu visu zināt... 10–12 stundas				
Skolēni vēro dabu, uzdod jautājumus, iepazīstas ar gadalaiku, dabas parādību nosaukumiem un rod atbildes uz jautājumiem. Apmeklē bibliotēku un mācās atrast informāciju par grāmatu un grāmatā.					
3.1. 3.2. 3.3.	Kāpēc rudenī krīt lapas un ziemā snieg? Kas notiek bibliotēkā? Ko es zinu? Ko es protu?	Burti Ll, Lļ. Burts Pp. Burts Bb. Burti Ss, Šš. Burts Tt. Burts Dd. Burti Kk, Ķķ. Burts Rr. Patskaņi un līdzskaņi vārdos. Zilbe. Teksta virsraksts un saturs. Uzruna teikumā. Teikuma saturs. Pieturzīme teikuma beigās. Gadalaiku nosaukumi. Laika apstākļus raksturojošie vārdi. Laika prognoze. Bibliotēka, tās apmeklējums. Antonīmi tekstā. Dienas nosaukumi. Apraksts. Sludinājums. Plakāts. Spēles noteikumi.	Stāsta par to, kuri gadalaiki patīk, kuri – nepatīk, kāpēc. Lieto konstrukcijas <i>man patīk ... , man nepatīk ...</i> . Prot iesaistīt teikumos vārdus, kas raksturo gadalaikus un laika apstākļus. Prot stāstīt laika prognozi. Prot salīdzināt lietas, dabas parādības u. tml., lietojot antonīmus un īpašības vārda pārāko pakāpi. Mācās meklēt informāciju enciklopēdijās, citos uzzīņu avotos un stāstīt par to. Mācās noskaidrot vārdu nozīmes. Mācās, kā pārbaudīt uzrakstīto.	Prot uztvert teksta saturu un izdomāt tam atbilstošu virsrakstu. Stāsta pēc attēla, atbildot uz jautājumiem. Stāsta par kādu dzīvnieku (raksturo), atbildot uz jautājumu vai pēc attēla. Raksta dzīvnieku aprakstu pēc parauga. Formulē jautājumus rakstveidā. Lasa un izprot literāru un populārzinātnisku tekstu. Prot veidot plakātu pēc parauga. Prot rakstīt dzīvnieka aprakstu pēc parauga. Prot veidot sludinājumu pēc parauga. Prot lasīt un izprast spēles noteikumus. Mācās izdomāt stāsta turpinājumu. Mācās lasīt un rakstīt sludinājumu un citus īsus tekstus.	Pazīst iespiestos un rakstītos burtus Ll, Lļ, Pp, Bb, Ss, Šš, Tt, Dd, Kk, Ķķ, Rr, šķir īsos un garos patskaņus vārdos. Pareizi izrunā līdzskaņus vārdos. Prot pareizi izrunāt un rakstīt divskaņus vārdos. Prot atšķirt patskaņus un līdzskaņus vārdos. Mācās uztvert zilbi vārdā. Prot uztvert teikuma saturu un lietot pareizu intonāciju un pieturzīmi teikuma beigās. Mācās stāstīt, kad un kur notiek darbība, izmantojot lietvārdu lokatīvā. Uzrunājot izmanto vokatīva formu pēc parauga. Izsakot piederību, izmanto datīva formu. Prot veidot sarunu, kurā izmanto jautājumu <i>kāpēc?</i> . Mācās atbildēt uz jautājumu un pamatot savu domu ar <i>tāpēc ka, jo</i> .

					<p>Izmanto jautājumus: <i>Kas ir?</i> <i>Kāds ir?</i> <i>Ko dara?</i> <i>Ko ...?</i> <i>Kur ...?</i> <i>Kad ...?</i> <i>Cik ...?</i></p> <p>Ir priekšstats par zilbi. Prot izmantot dabas parādību raksturošanai vārdus ar pretēju nozīmi. Prot izmantot darbības vārda tagadnes 3. personas formu teikumos. Prot lietot <i>iet, dot</i> visos laikos 1. un 3. personā. Pareizi pieraksta grāmatu nosaukumus. Prot veidot teikumus pēc dotā modeļa <i>Kas? Kad? Ko dara?</i>.</p>
Skana, burts, patskanis, divskanis, līdzskanis, teksta temats un virsraksts, plakāts, sludinājums, spēles noteikumi.					

Nr. p.k.	Temats, apakštemats	Mācību saturs	Sasniedzamais rezultāts		
			Saziņa kontekstā	Teksts un tekstveide	Valodas struktūra
4.	Svinam rudeni... 15–20 stundas				
Ir pienācis rudens. Skolā skolēni svin Mārtiņdienu. Viņi iepazīstas ar Mārtiņdienas tradīcijām, min mīklas, organizē Mārtiņdienas tirgu. Novembrī ir arī Latvijas dzimšanas diena. Skolēni neklātienē iepazīst Latvijas pilsētas, ezerus un upes, Latvijas valsts simbolus, mācās Latvijas valsts himnas vārdus.					
4.1. 4.2. 4.3.	Mārtiņdienu klāt! Latvijai dzimšanas diena! Ko es zinu? Ko es protu?	Burti Gg, Ģģ. Burti Zz, Žž. Burtu savienojumi dz, dž. Burti Cc, Čč. Burts Vv. Burts Jj. Burts Ff. Burts Hh. Zilbe vārdā. Latviešu gadskārtu svētki. Mārtiņdienas tradīcijas. <i>Jēdzieni simbols, himna, mīkla, ģeogrāfisks nosaukums.</i> Augļu, dārzeņu un pārtikas produktu nosaukumi. Pilsētu un ģeogrāfisku objektu nosaukumi. Latvijas valsts simboli. Karte.	Zina latviešu gadskārtu svētku nosaukumus un prot stāstīt par tiem. Prot stāstīt par Mārtiņdienas svinēšanas tradīcijām. Stāsta pēc attēla, atbildot uz jautājumiem. Stāsta par kādu dzīvnieku (raksturo), atbildot uz jautājumu vai pēc attēla. Prot minēt citu uzdotās mīklas un uzdot citiem mīklas.	Formulē jautājumus rakstveidā. Prot uztvert lasīto tekstu un mācās veidot tekstu mutvārdos par savu pieredzi. Lieto izsaukmes vārdus emociju izteikšanai. Prot stāstīt par informāciju kartē.	Pazīst iespiestos un rakstītos burtus Gg, Ģģ, Zz, Žž, Cc, Čč, Jj, Vv, Ff, Hh, burtu savienojumus dz, dž. Šķir isos un garos patskaņus, pareizi izrunā balsīgos un nebalsīgos līdzskaņus vārdos. Prot pareizi izrunāt un rakstīt patskaņus, divskaņus un līdzskaņus vārdos. Prot uztvert zilbi vārdā un darināt vārdus no konkrētām zilbēm. Pēc dzirdes uztver skaņas vārdos, raksta skaņai atbilstošo burtu. Prot lietot vārdus datīva un lokatīva locījumā. Lieto konstrukciju <i>daudz + kā?</i> Lieto lielos sākumburtus ģeogrāfiskos nosaukumos. Mācās izteikt piederību, izmantojot vietniekvārdus <i>mans / mana, tavs / tava.</i>
Skaņa, burts, patskanis, divskanis, līdzskanis, teksta saturs, karte.					

Nr. p.k.	Temats, apakštemats	Mācību saturs	Sasniedzamais rezultāts		
			Saziņa kontekstā	Teksts un tekstveide	Valodas struktūra
5.	Gaismas laiks 15–20 stundas				
<p>Klase sagatavo dāvanas un koncertu sociālās aprūpes centra iemītniekiem. Skolēni gatavojas koncertam un karnevālam. Viņi sapņo par dāvanām, spriež, kādas dāvanas dāvinās. Veido koncerta programmu - izsaka idejas, vienojas - , gatavo maskas un cienastu svētku galdam. Skolēni mācās, kā gatavot un dāvināt dāvanu, kā pateikties par to, kā izteikt novēlējumu draugam, skolotājam, radiniekiem, klasesbiedram. Skolēni mācās rakstīt vēstuli, sūtītāja un saņēmēja adresi uz aplokšnes un noformēt apsveikumu.</p>					
5.1.	Ceļā uz Ziemassvētkiem...	Saziņas situācijas temats un saturs. Alfabēts.	Prot uztvert saziņas situācijas tematu un iesaistīties sarunā.	Prot lasīt un uztvert vēstules, instrukcijas, novēlējuma, apsveikuma, svētku programmas tekstus.	Prot izmantot alfabētu informācijas atrašanai vai kārtošanai.
5.2.	Dāvinām prieku	Pamata un kārtas skaitļa vārdi tekstā.	Prot stāstīt par Ziemassvētku svinēšanas tradīcijām un savu pieredzi.	Prot veidot komiksu un koncerta programmu.	Prot veidot dažāda satura teikumus par doto tematu.
5.3.	Ko es zinu? Ko es protu?	Ziemassvētku tradīcijas. Kalendārs. Mēnešu nosaukumi. Publiskā runa. Vēstule. Adrese. Apsveikums. Instrukcija. Svētku programma. Priekšnesums. Afiša. Anketa. Spēles noteikumi.	Prot stāstīt par kalendārā ietvertu informāciju. Mācās veidot iestudējumu. Prot uztvert teksta saturu un izteikt savu viedokli, uzklaut citu viedokli, vienoties vai iebilst. Prot veidot sarunu, pasniedzot dāvanu un pateicoties par to. Prot izteikt novēlējumu. Veido aptauju.	Pēc parauga raksta īsu apsveikuma un vēstules tekstu Ziemassvētkos vai Jaunajā gadā. Prot lasīt un uztvert teikumus / tekstu par Ziemassvētkiem. Prot izteiksmīgi runāt dzejoli vai citu tekstu.	Prot lietot teikumā vārdus datīvā. Prot lietot darbības vārdu nākotnes 1. un 3. personas formā. Prot teikumā lietot un saskaņot lietvārdu ar īpašības vārdu vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīvā. Prot lietot pamata un kārtas skaitļa vārdus teikumos un tekstā. Prot pareizi lietot mēnešu nosaukumus. Prot izmantot konstrukcijas <i>man vajag...ko?</i> .
Skana, burts, patskanis, divskanis, līdzskanis, vārds, teksts, teikums tekstā, vārds teikumā, apsveikums, ielūgums, vēstule, adrese, novēlējums.					

3. LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU SATURA APGUVES PLĀNOJUMS UN METODISKAIS NODROŠINĀJUMS 1. KLASEI

1. nodaļa TIE ESAM MĒS!

Stundas	MG, DB, EMM	Komentāri un metodiskie ieteikumi
1., 2. stunda. Iepazīšanās ar grāmatu. Saturs. Satura rādītājs. Vizuālais ietērps. Kā pareizi mācīties? Kā pareizi sēdēt rakstot?	MG 4.–8. lpp. DL 1.1., 1.2. EMM1 (alfabēts)*	Mācību līdzekļu komplekts ir veidots kā stāsts par četriem 1. klases skolēniem, par viņu dzīvi un mācībām 1. klasē, tāpēc 1. nodaļā notiek iepazīšanās ar šiem bērniem – kādi viņi izskatās, kas viņiem patīk / nepatīk un kādas ir viņu ģimenes. Nodaļas didaktiskais nolūks – diagnosticēt un veicināt skolēnu runātprasmi, lai varētu plānot mācību procesu atbilstoši skolēnu vajadzībām un prasmēm, kā arī attīstīt sadarbības prasmes mācību uzdevumu veikšanai.
3. stunda. Iepazīšanās ar Martu. Burtu atpazīšana.	MG 10., 11. lpp. DL 1.3., 1.4., 1.6. EMM Tie esam mēs! 2.	Vienlaikus tiek sagatavota roka rakstītmācīšanai, piedāvājot dažādus burtu elementu vingrinājumus.
4. stunda. Iepazīšanās ar Robertu. Lielais un mazais burts. Cilvēka vārds un uzvārds.	MG 12., 13. lpp. DL 1.5., 1.6., 1.10., 1.11. EMM Tie esam mēs! 6.	Sākot mācības 1. klasē, šajās pirmajās stundās būtu jāatturas no jebkādas summatīvās vērtēšanas. Iesakām izmantot tādas skolēna mācīšanos stimulējošus paņēmienus kā pamudinājumus, iedrošinājumus un uzslavas, pakāpenisku paša skolēna iesaistīšanu sava darba vērtēšanā. Iepriekš svarīgi vienoties par skolēnam skaidri saprotamiem kritērijiem.
5. stunda. Iepazīšanās ar Paulu. Skaņas un burti. Burtu atpazīšana vārda sākumā, vidū un beigās.	MG 14., 15. lpp. DL 1.6., 1.7., 1.11. EMM Tie esam mēs! 4., 5.	Katra temata sākumā ir temata ievadlapa (šajā tematā MG 9. lpp.). Iepazīstoties ar nodaļas virsrakstu, zīmējumiem un tekstu ievadlapā, skolēni ar skolotāja palīdzību prognozē, ko apgūs šajā nodaļā.
6. stunda. Iepazīšanās ar Oto. Īsie un garie burti. Burti ar mīkstinājuma zīmēm.	MG 16., 17. lpp. DL 1.6., 1.7. EMM Tie esam mēs! 10.	Jau no paša pirmā uzdevuma ļoti svarīgi ir pievērst uzmanību uzdevuma noteikumiem. Tie ir jāpārrunā, jāpārliecinās, ka skolēni tos saprot. Ja vien tas ir iespējams, ir svarīgi mudināt arī bērnu vecākus tiem pievērst uzmanību, lūgt vecāku atbalstu, piemēram, vecākiem var piedāvāt konkrētas frāzes, kas nepieciešamas stundā, ko vecāki kopā ar bērniem var apgūt sadzīves situācijās.
7., 8. stunda. Ko es zinu? Ko es protu? Personas raksturošana pēc attēla un izmantojot balstvārdus.	MG 18. lpp. DL 1.12. EMM Tie esam mēs! 3., 7., 8., 9.	

		<p>Pirmā temata ietvaros ir svarīgi diagnosticēt skolēnu latviešu valodas prasmi, sadarbības prasmi, digitālo pratību u. c. caurviju prasmes. Tas darāms, novērojot skolēnus mācību procesā. Tam nav paredzēts speciāli sagatavots diagnosticējošais darbs, jo, nokļūstot jaunā sociālajā vidē un jaunā lomā, skolēnam ir pakāpeniski pie visa jāpierod, viņš nedrīkst izjust diskomfortu. Tikai skolotājam šobrīd ir ļoti svarīgi redzēt objektīvo situāciju, lai turpmāk varētu precizēt mācību programmā doto stundu skaitu, plānot darbu, izstrādāt arī diferencētus uzdevumus.</p> <p>Vienmēr, bet jo īpaši gada sākumā, skolotājs var piedāvāt atbalsta materiālu visiem vai dažiem skolēniem, piemēram, lai skolēni labāk veiktu 1. uzdevumu sadaļā <i>Ko es zinu? Ko es protu?</i> (18. lpp.), skolotājs var piedāvāt šādus balstvārdus un vārdu savienojumus:</p> <p>zēns, meitene, zēni, meitenes, bērni; zilas acis, brūnas acis, tumšas acis; tumši mati, gaiši mati, rudi mati, īsi mati, gari mati, taisni mati, viļņaini mati; balts, sarkans, zils, zaļš, pelēks, melns, dzeltens, brūns, oranžs, lillā.</p> <p>Mācību līdzekļu komplektā, arī šajā nodaļā, līdztekus vingrinājumiem valodā ir daudz iespēju attīstīt un pilnveidot caurviju prasmes, piemēram, 11. lappusē uzdevumā <i>Saskaiti, cik burtu ir latviešu alfabētā!</i>. Skolotājs var uzdot papildjautājumu <i>Kā tu skaitīji?</i>, tādējādi pievēršot uzmanību tam, kā skolēns reflektē par savu mācību darbību. Šo papildjautājumu var uzdot tikai tiem, kas tikuši galā ar pamatuzdevumu, tādējādi īstenojot arī diferencētu pieeju. Lai diagnosticētu, kā skolēni prot lietot skaitļu nosaukumus, kas nepieciešami matemātikā, skolotājs var piedāvāt arī papilduzdevumus, piemēram, saskatīt, cik zēnu, cik meiteņu ir klasē, saskaitīt izteiktajos teikumos vārdu skaitu u. tml.</p>
Resursi	Latvijas ABC	<p>Burts I. Intereses. Man patīk... 13.1., 13.2., 13.3. Burts Ķ. Ķermenis. Portrets. 17.4., 17.5., 17.6., 17.7.</p>

*EMM izvēle un izmantošana var būt arī citāda.

2. nodaļa IEPAZĪSIMIES!

Stundas	MG, DB, EMM	Komentāri un metodiskie ieteikumi
1., 2. stunda. Mācību satura prognozēšana MG 2. nodaļai. Burti un skaņas Ii, Īi. Rakstītie un drukātie burti. Vārdi, kas nosauc dzīvas būtnes un priekšmetus. Kas kur atrodas?	MG 19.–21. lpp. DL 2.1. EMM Iepazīsimies! 1., 8.	Šis un nākamo nodaļu apakštematus ievada uzdevums ar attēlu vai attēliem. Aplūkojot attēlu, skolēni atrod un parāda skolotāja nosauktos vārdus, pēc tam darbojas pāros. Viens no skolēniem pāri lasa vai nosauc attēlā redzamos vārdus, otrs – klausās un rāda. Pēc tam skolēni mainās lomām. Tādējādi tiek nodrošināta visu skolēnu aktīva iesaiste, tiek pilnveidota runātprasme un klausītiesprasme, kā arī sadarbības prasme. Uzsākot skolas gaitas, būtiski ir apgūt jauno lomu “es – skolēns”, tāpēc tiek piedāvāti uzdevumi un atbilstošs vārdu krājums, lai skolēni varētu iepazīties un veidot sarunu, pastāstīt, kas kur skolā atrodas, ko skolēni dara skolā, kurus mācību priekšmetus apgūst, ko patīk vai nepatīk skolā darīt u. tml.
3., 4. stunda. Burti un skaņas Uu, Ūū. Sasveicināšanās un iepazīšanās frāzes.	MG 22., 23. lpp. DL 2.2. EMM Iepazīsimies! 5.	Skolēni sāk apgūt vai pilnveidot prasmi pazīt un izmantot iespiestos un rakstītos burtus (ābece posms, kas turpinās līdz 4. tematam). Tā kā skolēniem ir dažāds lasītprasmes līmenis, tad paredzēts, ka pirmreizējo lasīšanu īsteno skolotājs vai skolēns, kurš prot lasīt, lai pārējie varētu dzirdēt un uztvert teksta saturu kopumā, piemēram, 9. uzdevums 33. lpp. Labs lasīšanas paraugs ir svarīgs arī tāpēc, lai skolēni saprastu, ko nozīmē laba lasītprasme. Lai skolēni aktīvi iesaistītos mācību procesā, ir jāseko līdzi lasītajam. Skolēniem ieteicams vilkt līdzi lasītajam, izmantojot grāmatzīmi vai speciālu lasīšanas kociņu.
5. stunda. Burti un skaņas Aa, Āā. Latviešu un citi alfabēti. Sarunas veidošana.	MG 24., 25. lpp. DL 2.3. EMM Iepazīsimies! 9.	Apgūstot vai pilnveidojot rakstīto burtu mācību, svarīgi atgādināt par pareizu darba vietas iekārtojumu, ķermeņa pozu un rakstāmpiederuma satvērienu. Skolotājs atgādinājumam mudina skolēnus izmantot atgādnēs MG 8. lpp.
6. stunda. Burts – skaņas apzīmējums rakstos. Burtu un skaņu skaits vārdos. Divskaņi ai, au.	MG 26., 27. lpp. DL 2.4.	Mācot katru jaunu burtu, skolotājs demonstrē tā rakstību.
7. stunda. Lietvārdu dzimtes noteikšana, izmantojot frāzes <i>tas ir ..., tā ir ..., tie ir ..., tās ir ...</i> . Burts un skaņa Mm. Zilbe.	MG 28., 29. lpp. DL 2.5., 2.6. EMM Iepazīsimies! 2., 7.	Demonstrējot burta rakstību uz tāfeles un gaisā, skolotājs komentē katru darbību, nosaucot burta elementus un to rakstības virzienu (taisna līnija no augšas uz leju, lociņš pa labi utt.).
8. stunda. Kas ir tavā somā? Ko tu dari? Kur tu dari? Apstipriņošas un noliedzošas atbildes uz jautājumiem. Burti un skaņas Nn, Ņņ. Ātrruna.	MG 30., 31. lpp. DL 2.7. EMM Iepazīsimies! 10.	

<p>9. stunda. Burti un skaņas Ee, Ēē. Mācību priekšmetu nosaukumi. Ko tev patīk darīt? Pieturzīme teikuma beigās.</p>	<p>MG 32., 33. lpp. DL 2.8. EMM Iepazīsimies! 3., 4., 6.</p>	<p>Skolēni atkārtο skolotāja spoguļrakstā parādīto burta rakstību gaisā, vingrinās jauno burtu rakstīt bezlīniju laukumā, pēc tam ierobežotā – līnijās.</p> <p>Vingrinoties rakstīt patstāvīgi, skolēni seko ar acīm bultiņu virzienam un atkārtο pēc parauga. Darba burtnīcā paraugi rakstīti gaiši pelēkā krāsā – skolēns vispirms pārvelk paraugam, tad raksta pats.</p>
<p>10., 11. stunda. Ko man un citiem patīk darīt skolā? Nedēļas dienu nosaukumi. Burts un skaņa Oo. Patskaņi un divskaņi.</p>	<p>MG 34.–37. lpp. DL 2.9., 2.10.</p>	<p>Veicot rakstīšanas vingrinājumus, skolotājs piedāvā dažādus uzdevumus darba pašvērtēšanai – salīdzināt burtus ar paraugu, atrast paraugam vislīdzīgāko burtu, atrast visglītāko burtu, novērtēt paveikto, apzīmējot darba kvalitāti ar noteiktu krāsu vai emocijzīmi u. c.</p>
<p>12. stunda. Ko es zinu? Ko es protu?</p>	<p>MG 38. lpp. DL 2.11.</p>	<p>Apgūstot jaunos burtus, vienlaikus uzmanība jāpievērš pareizai skaņu izrunai, īpaši īso un garo patskaņu izrunai, divskaņu un mīksto līdzskaņu izrunai.</p> <p>Lai skolēns varētu mācīties pašvadīti, ieteicams ik pa laikam norādīt, kur meklējamas atgādnēs, kā arī mācīt tās veidot pašam. Apgūstot jaunos burtus, skolēni var izmantot MG 6. un 7. lpp. ievietoto alfabētu. Lai arī 1. klasē apgūt skaņu nosaukumus (patskaņi, līdzskaņi un divskaņi) nav pašmērķis, tomēr šos terminus konsekvēnti lieto. Alfabētā burti iekrāsoti atšķirīgi – zilā krāsā iekrāsoti līdzskaņu burti, rozā krāsā – patskaņu burti. Krāsa izvēlēta tikai uzskatāmībai un labākai uztverei. Tai nav nekādas saistības ar skaņas kvalitāti.</p> <p>Līdzīgi skolēns var veidot atgādni, darba burtnīcas C darba lapā atšķirīgi iekrāsojot burtus un ierakstot līnijās atbilstošus apgūtos rakstītos burtus (uzdevumu veic pakāpeniski, apgūstot visus rakstītos burtus). Tādējādi skolēni netīši ievēros krāsu atšķirības un atcerēsies, kuri ir patskaņu, kuri – līdzskaņu burti. Vingrinājumiem darba burtnīcā piedāvāti uzdevumi, kuros skolēns nosaka skaņas veidu un atbilstoši izkrāso burtus vārdos.</p> <p>Klasē ieteicamās atgādnēs – 2. pielikumā. Atgādne “Burtu komplekts” paredzēta gan lietošanai izdrukātā veidā, izliekot mācību telpā pie sienas, gan rādot uz ekrāna. https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2021/09/ALFABETS.pdf</p>

		<p>Komplektu veido:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 33 krāsainas burtu kartes uz A4 formāta lapām vienotā noformējumā, 2) melnbalts izdales materiāls – burtu kartes, 3) signālkartītes – pieturzīme teikuma beigās. <p>Uz katras kartes ir vārda, kurš sākas ar attiecīgo burtu, attēlojums krāsainā zīmējumā, lielais un mazais iespiestais burts, lielais un mazais rakstītais burts. Rakstītajiem burtiem klāt bultiņas, ar kurām norādīts rakstīšanas virziens. Rakstītie burti parādīti līnijās. Iespiestie līdzskaņu burti tumši zilā krāsā, patskaņu burti – sarkanā.</p> <p>Skolēni katru melnbalto kartīti izmanto, mācoties jauno burtu: pārvelk rakstītajiem burtiem, izkrāso iespiestos burtus, izkrāso attēlu. Kad visi burti apgūti, kartītes kārtoti alfabēta secībā un salīmē katrs savu alfabētu, kuru var izmantot kā atgādni mājās pie sienas.</p> <p>Uz kartītēm attēlots gandrīz tas pats, kas krāsainajā atgādnē “Burtu komplekts”, tikai melnbalts, attēli un iespiestie burti ir izkrāsojami, rakstītie ir ar pelēku, nevis melnu krāsu, lai skolēns tiem var pārvilkt.</p> <p>Signālkartītes dažādi izmanto stundas darbā ar mērķi iesaistīt visus skolēnus mācību darbā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skolēni nosaka dzirdēto teikumu veidu, parāda atbilstošo pieturzīmi, - skolotājs parāda signālkartīti, skolēni atlasa atbilstošos teikumus, - skolotājs parāda signālkartīti, skolēni izdomā atbilstošus teikumus (var par noteiktu tematu). <p>Šajā tematā skolēni mācās lasīt teikumu atbilstoši teikuma beigās esošajai pieturzīmei. Atbilstoši izmantojamas signālkartītes ar pieturzīmēm.</p> <p>Regulāri ieteicams apstāties pie konkrētiem vārdiem, nosaukt tajos dzirdētās skaņas, izrunāt vārdus, īpaši akcentējot, paspilgtinot, pavelkot garāk un uzsvērtāk konkrēto skaņu vārdā; izdomāt un pateikt vārdus, kas sākas ar konkrētu skaņu u. tml. Tas veicinās vārdu krājuma aktivizēšanu pareizrunas apguvi. Papildu darbam ieteicams vārdus arī uzrakstīt pēc dzirdes (dzirdes diktāts), salīdzināt ar paraugu, ja nepieciešams, labot kļūdas.</p>
--	--	---

		<p>Komentāri par atsevišķiem uzdevumiem:</p> <p>MG 23. lpp. 5. uzdevumā iespējamā atbilde ir “ūsas”, jo tas ir vienīgais vārds, kurš sākas ar garo patskani ū. Ja skolēns piedāvā citu atbildi un var to pamatot, tā uzskatāma par pareizu.</p> <p>MG 23. lpp. 6. uzdevumā skolēni var piedāvāt dažādas atbildes. Visas atbildes ir pareizas, ja tās var pamatot. Piemēram, šos vārdus var grupēt pēc pazīmēm – burtu skaits vārdos, vārdi, kas sākas ar ū, un vārdi, kas sākas ar citu skaņu utt.</p> <p>MG 31. lpp. 6. uzdevumā skolotājam ir iespēja piedāvāt atbildi uz jautājumu sniegt gan pilnā teikumā, gan īsi, piemēram,</p> <p><i>Ko tu lasi? – Es lasu grāmatu.</i></p> <p><i>Ko tu lasi? – Grāmatu.</i></p>
Resursi	Latvijas ABC	<p>Burts S. Klasē. 26.1., 26.2., 26.3, 26.4., 26.5.</p> <p>Burts A. Alfabēts. Dažādie alfabēti 1.2., 1.3.</p>

3. nodaļa GRIBU VISU ZINĀT...

Stundas	MG, DB, EMM	Komentāri un metodiskie ieteikumi
1.–4. stunda. Mācību satura prognozēšana MG 3. nodaļai. Burti un skaņas Ll, Lļ. Gadalaiki. Kas kam patīk? Kad kas notiek? Uzruna. Piederības izteikšana.	MG 39.–44. lpp. DL 3.1., 3.2, 3.3. EMM Gribu visu zināt.1., 9., 10	Mācību grāmatas 39. lpp. izmanto sarunai ar skolēniem, lai prognozētu, ko mācīsies šajā nodaļā, ko vēlētos uzzināt, apgūt. Pēc J. Osmaņa dzejoļa fragmenta izlasīšanas vai noklausīšanās skolēniem var piedāvāt izspēlēt spēli “Kāpēc? Tāpēc!”. Skolēni sadalās pa pāriem, uzdod jautājumus, kas sākas ar “Kāpēc ...” un atbild “Tāpēc ...”. Pēc tam mainās lomām. Secina, kas ir vieglāk – uzdot jautājumus vai veidot atbildes. Skolēni mācās pazīt jaunus burtus, tos lasīt, rakstīt un rakstot savienot ar iepriekš apgūtajiem burtiem, rakstīt vārdus un īsus teikumus. Turpina izprast skaņas un burta atbilsmi, noteikt vārdos burtu un skaņu skaitu, atpazīt un pareizi lasīt divskaņus. Rakstot teikumus, mācās ievērot teikuma pazīmes – lielā sākumburta lietojumu, pieturzīmi teikuma beigās, atstarpes starp vārdiem. Lai pārlicinātos par uzrakstītā pareizību, skolēniem var ieteikt saskaitīt burtu skaitu norakstāmajā vārdā un uzrakstītajā un salīdzināt. Gan mācību grāmatā, gan darba burtnīcā doti jautājumi – kritēriji, kas ļauj pārlicināties par paveiktā kvalitāti vai pārbaudīt klasesbiedra veikumu, tādējādi pilnveidojot apzinātas mācīšanās, pašvadības un sadarbības prasmes. Lai veidotu stāstījumu par gadalaikiem, skolēni apgūst leksiku, kas saistīta ar norisēm dažādos gadalaikos, gadalaiku nosaukumus. Mācās nosaukt dabas parādības un darināt īpašības vārdus ar izskaņu <i>-ains</i> . Lai stāstītu, kas kam patīk vai nepatīk, skolēni mācās lietot lietvārdus datīvā. Lai stāstītu par norisēm dažādos gadalaikos, skolēni mācās lietot lokatīva formu.
5. stunda. Burts un skaņa Pp. Teikuma pazīmes un pareizrakstība.	MG 45. lpp. DL 3.4., 3.6. EMM Gribu visu zināt.8.	44. lpp. saistībā ar dzejoļa saturu mācās pēc parauga veidot uzrunas. Svarīgi šo prasmi pārnest uz ikdienu, pareizi uzrunājot klasesbiedrus.
6.–9. stunda. Laika prognoze. Pārgājienā. Burti un skaņas Bb, Ss, Šš. <i>Būt, iet doties</i> 1., 2., 3. pers. formas. Īpašības vārdu darināšana ar izskaņu <i>-ains</i> . Īpašības vārda pārākā pakāpe. Īpašības vārda un lietvārda formas saskaņošana. Zilbe.	MG 46.–49. lpp. DL 3.5., 3.6., 3.7., 3.8. EMM Gribu visu zināt.2., 3.	48. lpp. 12. uzdevuma atbildes: Marta – bumbieri, Paula – brilles vai banānus, Roberts – bumbu, Oto – banānus vai brilles. Skolēni var sākt diskusiju, kurš ņems banānus, kurš – brilles. Tā kā burtu skaits sakrīt, tad to nevar noteikt. Iespējams, abi bērni ņems abas lietas. Uzdevumu grūtāku padara arī tas, ka vārdā brilles ir dubultie līdzskaņi. Papildus var piedāvāt “sadalīt līdzī nēmšanai” arī citas lietas, nosakot atbilstību mājiņām: <i>ābolu, čības, burkānu, zābakus, balonus, binokli</i> ; arī tādus vārdus, kas uzdevuma nosacījumiem neatbilst, jo neatbilst burtu skaits, piem., <i>bikses</i> vai vārdā nav burta <i>b</i> , piem., <i>telefonu</i> .

		<p>49. lpp. 17. uzdevums. Veidojot mācību satura integrāciju ar datoriku, skolēniem var mācīt, kā informāciju par laika prognozi atrast, izmantojot atslēgvārdus “laika prognoze” un lietojot tīmekļa pārlūkprogrammā meklēšanas programmu vai uzreiz ievadot konkrētas tīmekļa lapas adresi, piemēram, meteo.lv. Izpēta reālu laika prognozi, kopīgi izmantojot ekrānu klasē vai individuālas viedierīces, vai arī datorklasē.</p> <p>Piedāvātās spēles ieteicams spēlēt nelielās grupās, radot iespēju katram skolēnam pilnveidot runātprasmi un apgūt sadarbības prasmes.</p> <p>49. lpp. zemsvītras uzdevumu var papildināt ar jautājumiem: <i>Cik zilbju ir vārdā šokolāde?</i> <i>Cik zilbju ir vārdā Marta, Paula, Oto, Roberts?</i> <i>Cik zilbju ir tavā vārdā?</i> <i>Kura klasesbiedra vārdā ir visvairāk zilbju?</i></p> <p>Turpmākajos uzdevumos ik pa laikam ieteicams darināt vārdus no zilbēm, vārdus dalīt zilbēs, noteikt zilbju skaitu.</p> <p>DL 38. lpp. piedāvātie uzdevumi ļaus skolēniem apgūt prasmes veikt pētījumu pamatus – jautāt, atbildēt, aizpildīt tabulu, apkopot rezultātus, secināt. Šie uzdevumi veicina sadarbības prasmes.</p>
--	--	---

<p>10., 11. stunda. Bibliotēkā. Nedēļas dienu nosaukumi. Kas kad notiek? Burts un skaņa Tt.</p>	<p>MG 50., 51. lpp. DL 3.9., 3.10., 3.13. EMM Gribu visu zināt. 4., 6.</p>	<p>Skolēni apgūst leksiku, kas saistīta ar bibliotēku, grāmatām, lasīšanu. 50. lpp. papildjautājums skolēniem ar labāku runas prasmi un pieredzi bibliotēkā <i>Ko tu dari bibliotēkā?</i></p> <p>51. lpp. 3. uzdevums. Papildjautājums nodrošinās starppriekšmetu saikni ar matemātiku <i>Vēro pulksteni attēlā! Vai Roberta skolā bibliotēka ir atvērta vai slēgta?</i></p>
<p>12., 13. stunda. Ko var lasīt? Akuzatīva forma. Burts un skaņa Dd. Līdzskaņi.</p>	<p>MG 52., 53. lpp. DL 3.11., 3.12., 3.13., 3.14. EMM Gribu visu zināt. 4., 6.</p>	<p>51. lpp. zemsvītras uzdevums. Papilduzdevuma iespējas – <i>Izdomā un pasaki teikumus ar šiem vārdiem!</i></p> <p>Lai skolēniem radītu izpratni par to, ka mācību saturā ietvertā leksika ir ar funkcionālu nozīmi, ieteicams nodarbību plānot skolas (pagasta) bibliotēkā. Pirms tam gan svarīgi izplānot šo nodarbību kopā ar bibliotekāru, lai sarunā mērķtiecīgi tiktu ietverta atbilstošā leksika un gramatiskās formas. Tāda mācību ekskursija ir arī labs brīdis, lai skolēni kļūtu par bibliotēkas lasītājiem, noformētu lasītāja karti un izvēlētos lasāmo grāmatu, par kuru pēc kāda laika varētu rīkot lasītāju semināru.</p>
<p>14. –16. stunda. Noteikumi bibliotēkā. Ķermeņa daļu nosaukumi. Piederības vietniekvārds <i>mans</i>. Burti un skaņas Kk, Ķķ.</p>	<p>MG 54.–56. lpp. DL 3.16. EMM Gribu visu zināt. 8.</p>	<p>Skolēni turpina darināt vārdus no zilbēm, mācīties izprast zilbes jēdzienu. Zilbes izdalīšana vārdā svarīga tiem skolēniem, kuriem vēl joprojām ir zems lasītprasmes līmenis, kā arī tāpēc, lai rakstot prastu sadalīt vārdu pārņemšanai jaunā rindā.</p>
<p>17., 18. stunda. Mājdzīvnieki. Sludinājums. Vārdi pamazināmajā formā. Dzejoļa pazīmes. Atskaņas. Burts un skaņa Rr.</p>	<p>MG 57.–59. lpp. DL 3.17., 3.18., 3.19. EMM Gribu visu zināt. 10.</p>	<p>53. lpp. Mācoties nošķirt patskaņus un līdzskaņus, ieteicams vērot, kā tie atšķirīgās krāsās attēloti mācību grāmatā alfabētā 6., 7. lpp. Līdzīgi skolēni krāso savu alfabētu darba burtnīcas C darba lapā. Norāde uz to ir darba burtnīcas 21. lpp. par patskaņu burtiem, bet 30. lpp. – par līdzskaņu burtiem. Turpmāk krāso katru no jauna apgūto burtu atbilstoši skaņas veidam (līdzskanis vai patskanis).</p> <p>Papilduzdevums rakstītprasmes un izteiksmīgas lasītprasmes pilnveidošanai, akcentējot skaņas <i>d</i> izrunu.</p> <p>Paula: Es izdomāju teikumu: <i>Šodien Daumantam saldās dateles Dina dod.</i> <i>Sakārto vārdus pareizā secībā! Cik vārdu teikumā? Noraksti!</i> <i>Izlasi teikumu priecīgi, domīgi, pārsteigti, viltīgi!</i></p>

		<p>54. lpp. Kad skolēni izmēģinājuši spēli par T vai D, skolotājs var piedāvāt bērniem veidot pašiem savu spēli, kas nodrošinās starpdisciplināritāti ar vizuālo mākslu un pilnveidos pašvadības un sadarbības prasmes.</p> <p><i>Pēc izvēles izdomājiet 6 vārdus, kas sākas ar P, un 6 vārdus, kas sākas ar B! Sagatavojiet attēlu un vārdu kartītes un sāciet spēli!</i></p> <p>57. lpp. 14. uzdevums. Iespējams dot papilduzdevumus rakstītprasmes un runātprasmes pilnveidošanai: <i>Noraksti pirmo teikumu par kaķēnu! No trešā teikuma izraksti, ko dara kaķēns! Pastāsti par Kates vai Kima dzīvnieku! Izmanto vārdus, kas sākas vai kuros ir burti K vai Ķ! Izmanto mācību grāmatā piedāvātos attēlus!</i></p> <p>58. lpp. 16. uzdevumā skolēniem var piedāvāt attēlus, kuros redzami sludinājumu dēļi, afišu stabi, sludinājumu portāli, sludinājums pie sētas.</p> <p>58. lpp. zemsvītras uzdevums. Skolotājs var papildināt šo uzdevumu, uz tāfeles uzzīmējot burtu mājiņu ar 6 lodziņiem un aicinot skolēnus noteikt, kuri vārdi var dzīvot šajā mājiņā.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> <p>Papilduzdevums rakstītprasmes pilnveidošanai: <i>Raksti burtnīcā! Vienā rindā raksti kaķeņu vārdus, otrā – runču!</i> <i>Brenda, Rūdis, Šēra, Muris, Pipars, Lords, Rada</i></p>						
<p>19., 20. stunda. Ko es zinu? Ko es protu? Gadalaiku spēle. “Burtu bingo”.</p>	<p>MG 60. lpp. DL 3.20., 3.21. EMM Gribu visu zināt.7.</p>	<p>Spēlējot spēli MG 60. lpp., skolēni izmanto un nostiprina nodaļā apgūto leksiku par gadalaikiem un norisēm dabā. Spēli ieteicams spēlēt nelielās grupās.</p> <p>Darba burtnīcas 44. lpp. piedāvātais “Burtu bingo” paredzēts skaņu un burtu atkārtošanai, uzmanības trenēšanai. Izmantoti tikai mācītie burti. Uzdevums 45. lpp. atsauc atmiņā nodaļā mācīto un piedāvā atcerēties gan iespiestos, gan rakstītos burtus. Atbilde: GRĀMATĀ</p>						
<p>Resursi</p>	<p>Latvijas ABC Labdien!</p>	<p>Burts G. Gadalaiki. 10.1. Burts B. Bibliotēkā. 3.2. Gadalaiki. 44., 45. DL</p>						
	<p>Latvija drauga acīm. 6-9 gadi</p>	<p>Dabas parādības. 44., 45. lpp. Gadalaiki. 47., 48. lp</p>						

4. nodaļa SVINAM RUDENĪ...

Stundas	MG, DB, EMM	Komentāri un metodiskie ieteikumi
1. stunda. Ko mācīsies?	MG 61. lpp.	Nodaļas didaktiskais nolūks – veicināt skolēnu runātprasmi, lasītprasmi un rakstītprasmi.
2. stunda. Burti G, Ģ. Gadatirgus.	MG 62. lpp. DL 4.1., 4.3. EMM Svinam rudenī... 1., 2.	Pirmajā stundā skolēniem būtu jāiepazīstas ar tematā apgūstamajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Izmantojot attēlu MG 61. lpp., skolēni atbild uz piedāvātajiem jautājumiem un prognozē, par ko mācīsies šajā nodaļā. Skolotājs diagnosticē skolēnu zināšanas par apgūstamo tematu.
3. stunda. Mārtiņdiens.	MG 63. lpp. DL 4.2.	Apgūstot tematu „Mārtiņdiens”, ieteicams izmantot kalendāru, atrast tajā 10. novembri, izlasīt, kam ir vārda diena šajā datumā. Ierosinājumam var noskatīties video par Mārtiņdienu (skat. Resursi), aicinot skolēnus prognozēt, kādus svētkus svin bērni, tādējādi aktivizējot pirmsskolā gūto pieredzi.
4., 5. stunda. Gailis.	MG 64., 65. lpp. DL 4.2. EMM Svinam rudenī... 3., 4.	Temata „Gailis” apguvei ieteicams veidot starppriekšmetu saikni: dizains un tehnoloģijas (aplicēšana), vizuālā māksla (gaiļa zīmējums), mūzika (“Kur tu teci, gailīti mans?”), dabaszinības (mājputni).
6.–9. stunda. Mārtiņdienas tirgus. Z, Ž, DZ, DŽ.	MG 66.–69. lpp. DL 4.4., 4.5., 4.6.	6.–9.stundā apgūto leksiku skolēni izmanto, rīkojot tirdziņu klasē vai skolā. Skolēniem, kuriem ir zemāks valodas attīstības līmenis, var izmantot nepabeigtos teikumus, lai skolēni trenētos doto leksiku iesaistīt konkrētā gramatiskajā formā, vai arī jautājumus, uz kuriem skolēnam jāatbild.
10., 11. stunda. Kas ir Latvijā? Burti C, Č.	MG 70., 71. lpp. DL 4.7., 4.9., 4.11. EMM Svinam rudenī... 7.,8.	10., 11.stundā skolēni, pētot Latvijas karti, aktualizē pirmsskolā apgūto par Latviju, lasa nosaukumus, stāsta, kuri nosaukumi ir pazīstami, ko zina par Latviju. Izmantojot interaktīvo materiālu „Mācāmies latviešu valodu. Latvijas ABC”, burts L, 18.1. Latvijas karte” (skat. Resursi), skolēni apgūst pilsētu un novadu nosaukumus. Lai skolēniem būtu vieglāk izmantot konstrukciju <i>daudz + kā?</i> , jāpiedāvā atgādne ar galotnēm ģenitīvā (<i>daudz cilvēku, pilsētu, māju u. c.</i>).
12., 13. stunda. Latvijas simboli. Burts V.	MG 72., 73. lpp. DL 4.8. EMM Svinam rudenī... 6.	Apgūt Latvijas simbolus (12., 13. stunda) ieteicams integrēti dizaina un tehnoloģiju (karodziņu gatavošana, lentišu locīšana), vizuālās mākslas (simbolu attēlu krāsošana) un mūzikas (himna) stundās. Lai atbildētu uz jautājumiem MG 72. lpp. 4. uzd., ieteicams izmantot tekstu interaktīvajā materiālā „Mācāmies latviešu valodu. Latvijas ABC”, burts L, 18.3. Latvijas simboli (skat. Resursi).
14., 15.,16. stunda. Latvijas daba. Kur tu piedzimi? Burts J.	MG 74., 75. lpp. DL 4.10. EMM Svinam rudenī... 9., 10.	

<p>17., 18. stunda. Skaistas vietas Latvijā. Burts F</p>	<p>MG 76., 77. lpp. DL 4.12. EMM Svinam rudenī... 6.</p>	<p>14., 15., 16. stundā skolēni mācās veidot teikumus ar dabas objektu nosaukumiem (Daugava ir upe. Rīga ir pilsēta.), nosauc attēlā redzamos dabas objektus, saskaņojot vietniekvārdus <i>tas, tā</i> ar lietvārdiem (<i>Tā ir upe. Tas ir mežs.</i>), mācās veidot dialogu par dzimšanas vietu (<i>Kur tu piedzimi? Es piedzimu Rīgā. Kur piedzima tava mamma?</i>).</p>
<p>19. stunda. Kāda ir Latvija? Burts H.</p>	<p>MG 78., 79. lpp. DL 4.13.</p>	<p>Skolēni nostiprina prasmi lietot lietvārdus lokatīva formā un saskaņot vietniekvārdus <i>mans, mana</i> ar lietvārdiem. Attēlus darbam var izmantot, piemēram, no latgaliešu ābece (skat. Resursi).</p>
<p>20. stunda. Ko es zinu? Ko es protu? Teikumu veidošana. Vārdu spēle.</p>	<p>MG 80. lpp. DL 4.14.</p>	<p>17., 18. stundā skolēni mācās stāstīt par vietām, kurās ir bijuši Latvijā (<i>Es biju Siguldā. Es redzēju alu, torni, muzeju, pili. Tur ir skaisti.</i>) Ieteicams, lai skolēni parāda arī fotogrāfijas.</p> <p>Darbam ar tekstu (bērnu dialogs MG 76., 77. lpp. 14. uzd.) var izmantot šādus uzdevumus:</p> <p><i>Atbildi uz jautājumiem par tekstu! (Par ko stāsta Roberts? Kur ir bijusi Paula? Kas ir Ventspilī? Kur ir bijusi Marta? Vai jūs ar ģimeni daudz ceļojat? Vai tev ir fotogrāfijas no ceļojumiem?)</i></p> <p>Atrodi tekstā vārdus <i>skaists, brīnišķīgs, grezns</i>, vārdu savienojumus ar šiem vārdiem! <i>Veido savus vārdu savienojumus ar šiem vārdiem!</i></p> <p>Veidojot savu stāstījumu, skolēni izmanto frāzes no teksta: <i>Es biju.., Skatieties, tas ir.. Tur ir...</i> Pārējie skolēni mācās izteikt savu vērtējumu par redzēto un dzirdēto ar frāzēm: <i>Cik interesanti! Cik skaists! Cik liels! u. c.</i></p> <p>Skolēni mācās nosaukt, kā nav Latvijā (<i>Latvijā nav lielu kalnu.</i>), izmantojot paraugu MG 79. lpp. 18. uzd.</p> <p>Temata nobeigumā skolēniem var piedāvāt noskatīties dziesmas “Welcome to Latvia” (skat. Resursi) videoklipu, lai rosinātu iztēli, saskatītu krāsas un iepriekšējās stundās apgūto. Apstādinot video, tiek uzdoti jautājumi: <i>Kas tas ir? Ko tu redzi? Kādas krāsas tu saskati?</i> Ieteicama sadarbība ar angļu valodas skolotāju un vizuālās mākslas skolotāju (Uzzīmē Latviju!).</p> <p>Šajā nodaļā ir daudz iespēju attīstīt un pilnveidot caurviju prasmes, piemēram, kritisko domāšanu – prasmi salīdzināt, secināt attīsta jautājumi: <i>Kas kopīgs šiem vārdiem? (MG 69. lpp. 14. uzd.), Kas kopīgs dzejolim un tautasdziesmai (MG 78. lpp. 17. uzd.).</i></p>

		<p>Pašvadītās mācīšanās prasmi attīsta pašpārbaudes uzdevumi, piemēram, MG 67. lpp. (<i>Pārbaudi, vai uzrakstīji pareizi!</i>) vai pašvērtējums (MG 69. lpp.), kā arī iespēja stundas / aktivitātes beigās reflektēt par apgūto, par emocijām un iespaidiem, piemēram, pēc Mārtiņdienas tirdziņa.</p> <p>Digitālo pratību attīsta uzdevums sameklēt tīmeklī dažādas vietas Latvijā, izmantot digitālos mācību līdzekļus, piemēram, interaktīvo materiālu „Mācāmie latviešu valodu. Latvijas ABC”.</p> <p>Rakstītprasmes attīstībai ieteicams dzirdes diktāts ar uzdevumu, piemēram, pēc dzirdes pierakstīt konkrētu Latvijas vietu nosaukumus, pēc izvēles 2–3 iesaistīt teikumus.</p>
Resursi	<p>Digitālā latgaliešu ābece https://valoda.lv/wp-content/uploads/2022/11/Skreineite_-_Vuicu%CC%84s_laseit.pdf Spēle Kur esam? Latvijā! http://latvija.maciunmacies.lv/</p>	

5. nodaļa GAISMAS LAIKS

Stundas	MG, DB, EMM	Komentāri un metodiskie ieteikumi
1., 2. stunda. Gaismas laiks. Ko stāsta kalendārs? Mēnešu nosaukumi.	MG 81. lpp. DL 5.1. EMM Gaismas ceļš. 1., 2.	Nodaļas didaktiskais nolūks – paplašināt skolēnu izpratni par skolēnu Ziemassvētku tradīcijām un palīdzēt apgūt prasmi rakstīt vēstuli un apsveikumu, kā arī izteikt vēlējumu.
3.– 5. stunda. Ceļā uz Ziemassvētkiem. Latviešu un citu valstu Ziemassvētku svinēšanas tradīcijas. Komikss.	MG 82., 83. lpp. DL 5.2., 5.3. EMM Gaismas ceļš. 3., 4.	Pirmajā un otrajā stundā skolēniem tiek dota iespēja iepazīties ar tematā apgūstamiem sasniedzamajiem rezultātiem, kā arī strādāt ar kalendāru. Paredzēts, ka skolotājs rosina sarunu par to, ko nozīmē temata nosaukums <i>Gaismas laiks</i> . Ieteicama nodaļas mācību satura pārskatīšana un prognozēšana, par ko lasīs, kādus uzdevumus veiks, tā pašiem skolēniem nonākot pie atziņas, ka <i>gaismas laikā</i> svarīgi ir gatavot dāvanas, koncertu un iepriecināt tos cilvēkus, kuriem visvairāk ir vajadzīgs prieks, piemēram, sociālās aprūpes centra iemītniekus. Skolēni rosināmi domāt par to, ko viņi var darīt arī latviešu valodas stundās līdz Ziemassvētkiem (ko iemācīties, ko pilnveidot u. tml.).
6.– 8. stunda. Vēstule Ziemassvētku vecītim. Alfabēts. Adrese. Novēlējums.	MG 84., 85. lpp. DL 5.4., 5.5. EMM Gaismas ceļš. 5.	Papildu darbam skolēni var veidot Adventes laika kalendāru. 3.–5. stundā skolēni vēlreiz satiekas ar mācību grāmatas varoņiem, iepazīstas ar viņu darbiem pirms Ziemassvētkiem un mācās rakstīt vēstuli. Uzmanība tiek pievērsta dažādu valstu Ziemassvētku tradīcijām.
9., 10. stunda. Ziemassvētku spēles un rotaļas.	MG 86., 87. lpp. EMM Gaismas ceļš. 6., 7.	Ieteicams darbs ar karti, lai skolēniem rastos priekšstats par attiecīgo valsti, kā arī skolēnu iesaiste, stāstot par savu pieredzi. Pirms komiksa zīmēšanas svarīgi noskaidrot, ko skolēni zina par komiksiem.
11., 12. stunda. Dzejoļi un dziesmas par Ziemassvētkiem. Apsveikums.	MG 88.–90. lpp. DL 5.6.	<i>Komikss jeb attēlstāsts</i> ir vairāku secīgu, citu aiz cita izvietotu zīmējumu kopums, kurā attēlots kāds bieži vien komisks sižets. Zīmējumos varoņu teiktais ir parādīts runas burbulī, bet paskaidrojošais teksts — atsevišķā rāmītī zīmējuma stūrī. Skolēni patstāvīgi zīmē komikus, stāsta par tiem. Ieteicams klasē sarīkot komiksu izstādi un to stāstīšanas konkursu, noskaidrojot interesantāko, atjautīgāko u. tml. komiksu sēriju, to stāstītāju. 6.–8. stundā skolēni mācās rakstīt vēstuli un adresi. Tam svarīgs nesteidzīgs darbs, noskaidrojot visas nianses, kā noformēt adresi, kā pareizi rakstīt vēstuli. Ieteicams, ka arī skolotājs to dara un demonstrē savu vēstuli un adresi kā paraugu. Pēc parauga skolēni mācās rakstīt arī novēlējumu un to izteikt mutvārdos.

13., 14. stunda. Gadskārtu svētki, to svinēšanas tradīcijas.	MG 91. lpp. DL 5.7. EMM Gaismas ceļš. 8., 9.	Skolēnu uzmanība tiek pievērsta arī dažādu valodu alfabētām (MG 85. lpp. 6. uzd.). Tas veicinās starpriekšmetu saikni, kā arī izpratni par to, ka katrā valodā ir citi burti, arī to secība alfabētā (burtu sarakstā).
15., 16. stunda. Dāvinām prieku... Vārdu lietošana teikumā lokatīvā. Pamata un kārtas skaitļa vārdi. Pieturzīme teikuma beigās. Instrukcija.	MG 92.–95. lpp. DL 5.9., 5.10.	9., 10. stundā skolēni turpina mācīties lasīt un uztvert spēles noteikumus. Šīs stundas svarīgi radīt kā rotaļīgas stundas, kurās skolēni pilnveido prasmi kontekstā uztvert konkrētu vārdu nozīmi, īstenot spēli un vērtēt tās norisi. 11., 12. stundā skolēni strādā ar dzejoļiem. Ieteicams pēc izvēles mācīties tos no galvas un publiski norunāt. Nesteidzīgi tiek apgūta arī prasme pēc parauga rakstīt apsveikumu. Papildu darbam skolēni var izmantot “Latviešu valoda bilžu vārdnīcu” (pieejams: https://valoda.lv/wp-content/uploads/2021/12/Ziemassvetki-7-12gadi.pdf).
17., 18. stunda. Svētku priekšnesums. Afiša. Mācību pētījums.	MG 96.–99. lpp. DL 5.11.	13., 14. stundā skolēni lasa un analizē informāciju par latviešu gadskārtu svētkiem, zīmē un izrotā gadskārtu apli, stāsta, kādas gadskārtu svētku svinēšanas tradīcijas.
19., 20. stunda. Ko es zinu? Ko es protu?	MG 102. lpp. DL 5.14. EMM Gaismas ceļš. 10.	15., 16. stundā skolēnu uzmanība tiek pievērsta Ziemassvētku dāvināšanas tradīcijai, prasmei dāvanu nosaukumus iesaistīt teikumos, pareizi lietojot vārdus lokatīvā, kā arī darbam ar tekstiem, pareizi lietojot pamata un kārtas skaitļa vārdus teikumos.
21. stunda. Teikumu veidošana.	MG 103. lpp.	Piedāvāts arī uzdevums par Ziemassvētku tematiku, lai skolēni pilnveidotu prasmi tekstā uztvert teikumu un lietot pareizi pieturzīmi teikuma beigās. Skolēni mācās lasīt afišu un uztvert tajā ietverto informāciju. Īpaša vērība pievēršama skolēnu veiktajam pētījumam, rezultātu apkopojumam. 17. stundā skolēni sistematizē apakšnodaļā apgūto un mācās pareizi uztvert un rakstīt vārdu. Skolēni mācās veidot vārdus, tos šifrēt un minēt. Darba diferencēšanai skolotājs var dot šifrētus vārdus uz tāfeles, un skolēnu uzdevums tos minēt, kā arī pareizi pierakstīt un iesaistīt teikumos. Ieteicams izvēlēties tādus vārdus, kuros ir īsās un garās skaņas, balsīgie un nebalsīgie līdzskaņi, kā arī vārdus, kuru rakstībā mācību semestra garumā visbiežāk skolēni kļūstās.

	<p>19., 21. stundā paredzēts, ka skolēni sistematizē pirmajā pusgadā apgūto, vērtē, ko zina un prot. Skolēni ne tikai spēlē spēli, bet arī pārskata mācību līdzekļus, atrod un izlasa interesantākos, smieklīgākos u. tml. tekstus, pašvērtē savus darbus.</p> <p>20. stundā skolēni risina krustvārdu mīklu, tādējādi atkārtojot apakšnodaļā apgūto leksiku, iesaista šos vārdus teikumos, veido novēlējumus un apsveikumus cits citam un skolotājam.</p> <p>Krustvārdu mīklas atminējumi: 1. zvaniņš 2. cimdi 3. egle 4. maiss 5. šalle 6. sniegs 7. saule 8. dāvana 9. mētelis 10. virtene 11. čiekurs 12. piparkūka</p>
Resursi	<p>Materiālu apkopojums “Ziemassvētki”.</p> <p>https://valoda.lv/wp-content/uploads/2021/12/Ziemassvetki-7-12gadi.pdf</p>

Papildu mācību materiāli individuālam un diferencētam darbam

Spēle *Atrodi burtus!* <https://maciunmacies.valoda.lv/speles/atrodi-burtus/>.

Spēle *Atrodi vārdus!* <https://maciunmacies.valoda.lv/speles/atrodi-var dus/>.

Interaktīvā ābece *Mācies pats.* https://maciunmacies.valoda.lv/speles/macies_pats/sakt.html.

Mācību materiāli latviešu valodas apguvei reemigrējušo ģimeņu skolēniem. <https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2021/11/MaterialiReemigrejusiem-1-3klase.pdf>.

Latviešu valodas apguves programma jauniebraucējiem A0 – A1 līmenis. https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2022/09/Programma_jauniebraucejiem.pdf.

Animācijas filmu sērija *Boliņš un Čirka.* <https://maciunmacies.valoda.lv/7-11>.

Spēle *Esi vērīgs!* <https://valoda.lv/games/esi-verigs/>. Teikumu mācība.

Spēle *Vārdiņš, vārdiņš, teikumiņš.* <https://varduspele.addc.lv/>. Teikumu mācība, gramatiskās formas.

Spēle *Stāsti te un stāsti tur.* <https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2020/03/StastiTe.pdf>.

4. LATVIEŠU VALODAS MĀCĪBU SASNIEGUMU VĒRTĒŠANAS SISTĒMA

1. Skolēna sniegums atbilstoši plānotajam sasniedzamajam rezultātam tiek vērtēts saskaņā ar šādiem kritērijiem:
 - 1.1. demonstrēto zināšanu, izpratnes, pamatprasmju mācību jomā, caurviju prasmju un attieksmju apjoms un kvalitāte;
 - 1.2. atbalsta nepieciešamība;
 - 1.3. spēja lietot apgūto tipveida vai nepazīstamā situācijā.

2. Skolēna sniegumu atbilstoši plānotajam sasniedzamajam rezultātam izsaka ar līmeni **“sācis apgūt”**, ja:
 - 2.1. skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka ir uzsākta plānotā sasniedzamā rezultāta apguve;
 - 2.2. skolēns demonstrē sniegumu ar pedagoga atbalstu zināmā tipveida situācijā. Skolēnam nepieciešams atbalsts un regulāri pedagoga apstiprinājumi uzdevuma izpildei;
 - 2.3. skolēnam jāturpina sistemātiski mācīties, lai sekmīgi apgūtu tālāko mācību saturu.

3. Skolēna sniegumu atbilstoši plānotajam sasniedzamajam rezultātam izsaka ar līmeni **“turpina apgūt”**, ja:
 - 3.1. skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka plānotais sasniedzamais rezultāts sasniegts daļēji un tas nav noturīgs;
 - 3.2. skolēns demonstrē sniegumu pārsvarā patstāvīgi tipveida situācijā, atsevišķā gadījumā arī mazāk zināmā situācijā, ja nepieciešams, izmanto atbalsta materiālus. Dažkārt nepieciešams pamudinājums, lai sekotu uzdevuma izpildei;
 - 3.3. skolēnam jāturpina nostiprināt noteiktas atsevišķas zināšanas, izpratni, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes.

4. Skolēna sniegumu atbilstoši plānotajam sasniedzamajam rezultātam izsaka ar līmeni **“apguvis”**, ja:
 - 4.1. skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka plānotais sasniedzamais rezultāts sasniegts pilnībā un tas ir noturīgs;
 - 4.2. skolēns demonstrē sniegumu gan zināmā tipveida situācijā, gan nepazīstamā situācijā. Uzdevumu izpilda patstāvīgi;
 - 4.3. skolēns ir sagatavots mācību satura turpmākai apguvei nākamajā klasē.

5. Skolēna sniegumu atbilstoši plānotajam sasniedzamajam rezultātam izsaka ar līmeni **“apguvis padziļināti”**, ja:
 - 5.1. skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka plānotais sasniedzamais rezultāts sasniegts padziļināti un tas ir noturīgs. Spēj pamatot atbilstošās stratēģijas izvēli;
 - 5.2. skolēns demonstrē sniegumu zināmā tipveida situācijā, nepazīstamā un starpdisciplinārā situācijā;
 - 5.3. skolēns ir sagatavots mācību satura turpmākai apguvei nākamajā klasē. Šis līmenis nenozīmē, ka skolēns ir pārsniedzis šajā klasē noteikto sasniedzamo rezultātu.

Lai veicinātu bērna individuālo izaugsmi, mācību procesā svarīga **attīstoša atgriezeniskā saite un regulāra sasniegumu vērtēšana**.

Atgriezeniskās saites saņemšanai un plānošanai var izmantot šādus jautājumus:

- Kas jāiemācās?
- Kā veicas?
- Ko zinu?
- Ko protu?
- Ko vēl nezinu?
- Ko vēl neprotu? Kāpēc?
- Ko un kā darīt turpmāk?

Skolotājam, regulāri analizējot savu profesionālo darbību, būtiski ir atbildēt uz jautājumiem:

- Kā iegūt informāciju par to, kā veicas?
- Kā bērni uzzina, saprot, saņem atbildes uz jautājumiem par savu mācīšanos?
- Kā tiek mācīta atgriezeniskās saites izmantošana?
- Kā panākt labāku bērnu iesaistīšanos, jo atgriezeniskā saite ir mijiedarbīgs process? (Mācīšanās lietpratībai 2018).

Lai varētu objektīvi novērtēt bērna sniegumu, skolotājs piedāvā vai kopā ar bērnu nosaka **skaidrus sasniedzamos rezultātus** un snieguma **vērtēšanas kritērijus, iesaista bērnu sava darba pašvērtēšanā**, rosina **domāt par savu mācīšanos un analizēt kļūdas**.

Vērtēšanai izmanto tādas formas un paņēmienus kā bērnu darbu portfolio, darba novērojumu pierakstus, gadījumu izpēti u. tml.

Sākumskolas izglītības procesā ir būtiski nodrošināt apstākļus, lai gan mācīšana, gan mācīšanās **notiek ar prieku** un lai **gandarījumu gūst kā bērns, tā skolotājs**. Svarīgi, lai vēlme mācīties saglabājas arī nākamajās izglītības pakāpēs.

Bērna motivāciju mācīties var palielināt, veidojot pozitīvu attieksmi un interesi par apgūstamo mācību saturu. Ne mazāk svarīgas arī bērna un skolotāja attiecības. Bērns un skolotājs ir sadarbības partneri procesā, kurā bērns iegūst jaunas zināšanas, piedzīvo pētnieka un atklājēja prieku, bet skolotājs, analizējot savu profesionālo darbību, meklē iespējas šī procesa pilnveidei.

Svarīgi, lai bērnam ir interese par izzināmo jautājumu un iedziļināšanās kļūst pašsaprotama, savukārt skolotājs koordinē bērna laiku un sniedz atbalstu atbilstoši vajadzībai.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. Anspoka, Z., Siliņa-Jasjukeviča, G. (2006). *Latviešu valoda mazākumtautību skolēniem mācībvalodas sākumskolā (1.—4. klasē)*. Lielvārde: Lielvārds.
2. Anspoka, Z., Tūbele, S. (2015). *Lingvodidaktika. Latviešu valoda 1.—6. klasē. Monogrāfija*. Rīga: LVA.
3. Beikers, K. (2002). *Bilingvisma un bilingvālās izglītības pamati*. Rīga: SIA “Nordik”.
4. *Four-Dimensional Education: The Competencies Learners. Needed to Succeed*. (2015). Boston: The center for Curriculum Redesign.
5. Laiveniece, D., Lauze, L. (2021). Gramatikas mācību satura variācijas pamatzglītības posmā: latviešu valodas standartu analīze (1992–2018). *Valoda: nozīme un forma 12. Gramatika un valodas apguve. LU Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums*. Krājuma sastādītāja un redaktore Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 93. – 111. lpp.
6. Lazdiņa, S., Šalme, A. (2008). *Latviešu valodas apguve mazākumtautību izglītībā: tendences, attīstība, ietekmes*. Rīga: LVAVA.
7. Martena, S. (2021). „Es neuzskatu, ka latviešu valoda sastāv tikai no gramatikas”: vidusskolēnu valodas lietpratība un attieksme pret latviešu valodas mācīšanos. *Valoda: nozīme un forma 12. Gramatika un valodas apguve. LU Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums*. Krājuma sastādītāja un redaktore Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 178. – 194. lpp.
8. Martena, S., Laiveniece, D., Šalme, S. (2021). *Lingvodidaktika: latviešu valodas mācības pusaudžiem un jauniešiem. Rokasgrāmata pamatskolas un vidusskolas pedagogiem*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra. Pieejams: https://maciunmacies.valoda.lv/wpcontent/uploads/2021/02/LVA_lingvodidaktika_web.pdf
9. *Mācīšanās lietpratībai. Kolektīva monogrāfija* (2018). Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
10. Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu un pamatzglītības programmu paraugiem (2018). (pieejams: www.visc.gov.lv/standarti)
11. Svence, G. (2011). Bērna valodas un runas attīstība pirmsskolas un jaunākajā skolas vecumā. *Zinātniski metodisks izdevums TAGAD*, 1(6).
12. Šalme, A. (2011). *Latviešu valodas kā svešvalodas apguves pamatjautājumi*. Jelgava: LVA.
13. Šalme, A. (2006). *Novitātes latviešu valodas kā otrās valodas mācību priekšmetā izglītības pārmaiņu procesā*. Rīga: Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultāte.